рооһото ургамалнуудай тарилгые УНЖАГАЙРУУЛЖА БОЛОХОГҮЙ

...тын „Дружда" (түрүүлэгшэнь И. Ф. ИВАНОВ), Загарайн „Гигант" (түрүүлэгшэнь И. Н. АФАНАСЬЕВ) Тарбагатайн Ленинэй нэрэмжэтэ (түрүүлэгшэнь М. А. КОЖЕВНИКОВ), мүн Калининай нэрэмжэтэ (түрүүлэгшэнь О. М. БОЛОНЕВ) мүнөө хүрэтэр таряа тариха түсэбөө дүүргээгүй

ЭЭГДЭЛЬЭЭ ХЭЗЭЭ ГАРАХАБТА?

...ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

40-дэхи жэлээ гарана

УРЯАД ҮНЭН

...эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Министрнүүдэй Соведэй орган

(10200) | 1963 оной июниин 14, пятница | Сэн 2 мүнгэн

Хонидойнгоо нооһо эрхим шанартайгаар, богони болзортой хайшалалая?

...онидой нооһо хайшалалгые 15 үдэр соо дүүргэхэбди

...гажанай үйлэдбэриин управлениин Карл Марксын нэ... колхозойхид бүхы 24.700 хонидойнгоо нооһо хахад ... хайшалжа дүүргэхэнь.

...йшалалга дээрэ оренбургынхидай арга үргэнөөр хэрэглэг-...

...хүдэлэгшэдэй дунда социалис мүрысөөн эмхидхэгдэжэ, ...скэ ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулагдана. Тэдэнэй ... ажаллаха, амарха бүхы эрхэ байдал хангагдаа.

...НАГҮЙ хабарай та... халуун хүдэлмэриин ... замхаагүй байхада, ...аөтар шухала ха... ажал тулажа ерэбэ.

...ОҺОН ГЭЭГДЭБЭЛ— ...ЫДА ГАРЗА

...эһээ манай Баян... хонидойнгоо ноо... ...ые хабарай тарил... ...алга гэхэ мэтэ шу... ...риһөө нэтэшье ду... ...алгатай, ехэхэн ... ажал гэжэ тооло-...

...йлгосотой. Жэлһээ ... бүхы һалбари... ...аг олзо доходой ха... нооһо худалдалга... ...на ха юм.

...ша ондо бүхы 24,7 ...йнгоо нооһо хай... 1170 центнер (за...рээр) нооһо гүрэн... 500 мянга гаран ... доход оруулхаар ...тэй хамта хонидой... ...ой шанар жэлһээ һайжарна.

...а бараг ондо оро, ...йн. Урда жэлнүүд... абадаг манай ту... Шалсама Цыремпи... Раднаева, Ульяна ... Очиров болон бу... ондошье социалис ...эр дүүргэхэнь лаб-...

...мэдэһээр хонидһоо ...ээр хайшалдаг бо... ...нь улам һайжа... ...ажуугаар, тэрэнээ ...нь, эрхим һайнаар, ...и болзорто хайшал... тушааха ёһотой ...тэ.

...узыт. Хонишодойн... ...дээ хүсэ шадалаа, ...амнангүй хүдэлжэ, ...тарган, нооһо ехэ... ...руулаад байхадань, ...хүдэлмэри муугаар ...оһыень гээлтэ хо... ...бал, яашье зохи... ...энь, манай колхоз... ...ай ажалые ёһоор ...удааруулаад, шанар ...йшалжа, хонин бү... ...мшье нооһо дутуу ... аяар арбаад цент... ...ролтодо орохо гэхэ ... мянган түхэригэй ...эр хосорхо ха юм. ... нооһо хайшалалга ...ожомдобол, үбһэ тэ-...

жээл бэлэдхэхэ, ургаса харууһалха, хуряаха хүдэлмэритэй зэргэшэжэ, тон шахардуу шанга үе тохёолдохо байна.

НООҺО ХАЙШАЛАЛГА ИИГЭЖЭ ЭМХИДХЭГДЭНЭ

Эдэ бүгэдые хараада абалсан, манай колхозойхид һүүлэй жэлнүүдтэ хонидой нооһо хайшалалгада тон ехэ анхарал хандуулжа, тэрээндэ оролдосотойгоор бэлдэдэг, эмхитэй һайнаар үнгэргэдэг болоо. Тиигэжэ бүхы хонин һүрэгэйнгөө нооһые гол түлэб 15—20 үдэрэй туршада электромашинын хүсөөр хайшалжа дүүргэдэгбди. **Мүнөө жэлдэ энэ хүдэлмэреэ баһал һайнаар эмхидхээд, нооһо хайшалалгаяа 15 үдэр соо заабол дүүргэхэ зорилго табигдана.**

Энэ зорилгоёо хэрэг дээрэнь бэелүүлхын тула юун хэгдээб гэжэ асууха ушартай болоно.

1959 онһоо хойшо хонидойнгоо нооһо электрын оньһон машинаар хайшалдаг болоходоо, тусхай 2 пункт эмхидхээбди. Энэ жэлдэшье баһал тэндээ хайшалхабди. Даахина гэжэ газартахи томодхогдоһон пунктда 35 машинкатай агрегат (начальнигынь Владимир Будаев) тодхогдонхой. Тэндэ нооһоной шанарые нарин нягтаар шалгажа, зүбөөр илгаха тусгаар лаборатори, нооһо шангаар нягтаруулан даража багсалха, тэрэниие автомашинада ашажа ябуулха түхеэрэлгэнүүд түгэс бии. Байгша ондо 35 машинкатай нэгэ шэнэ агрегат, нооһо багсалан нягтаруулжа, мэшээглэхэ нэгэ пресс худалдажа абаад, Даахинайнгаа пунктын хуушан машина. түхеэрэлгэнүүдыень шэнэлжэ табяабди. Багсалһан нооһо хэхэ мэшээг, уяха шабын түмэр, тэмдэглэхэ шэрэ гэхэ мэтэ хүсэд бэлдэгдээ.

Тэрэнһээ гадна, Чилир гэжэ газарта тодхогдоһон 18 машинкатай агрегат (начальнигынь Содбо Санжиев) хоёрдохи жэлээ хүдэлжэ байна. Хоёр пунктымнай агрегадууд һайнаар тодхогдоод, хэдэ дахин хүдэлгэтдэжэ, туршагдаа. Мүнөө тэдэмнай түрүүшын хэдэн үдэр, һаадгүй хүдэлөөд 3 000 толгой хонидой нооһо хайшалаад байна.

Бүхы машина, түхеэрэлгэнүүдээ эрхимээр, бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлгэхын тула агрегат бүхэндэ дүршэлтэй шадамар хүнүүдые табидагбди. Тиихэдэ нооһон һайн шанартайгаар, богони болзорто хайшалагдадаг. Жэшээнь, байгша ондо нооһо хайшалха, машинкануудые зохидоор тааруулан тодхохо, хутагануудыень хурсадаха ажалда ехэнхидээ урда тээнь хүдэлһэн, мэргэжэһэн хүнүүд томилогдоо.

ОРЕНБУРГЫН АРГА ШУДАЛАГШАД ОЛОН

Ажалайнгаа бүтээсые эрид дээшэлүүлхын тула олохон хайшалагшад оренбургынхидай онол арга шудалаад, эрхим амжалта туйлана. Тусхайлбал, хонишон басагад Эльвира Очирова, Зинаида Дондупова, һурагшад Сындема Раднаева, Владимир Ламуев, мүн хайшалагшадай республикын конкурсдо хабаадалсажа, түрүү һуури эзэлһэн хонишон Буда Мормоев гэгшэд оренбургынхидай аргаар үдэртөө 70—80 хони хайшалдаг. **Жэшээлхэдэ, һурагша Владимир Ламуев 18 үдэр соо гансаараа 800 шахуу хониной нооһо хайшалаа.** Тэдэнэр энэ жэлдэшье дүршэл шадабаряа улам дээшэлүүлэн, өөһэдынгөө мэргэжэлдэ олон хүнүүдые һургаха хүсэлтэй. Тиигэжэ колхоздомнай байгша ондо 30 гаран хүн оренбургынхидай аргаар хайшалдаг болохонь.

Урда жэлнүүдтэ нооһоной шанарые байра дээрээ зүбөөр, һайнаар тодорхойлжо шададаггүй дээрэһээ ажахыдаа ехэхэн гарза хохидол ушаруулдаг һэмди. Энээниие хараада абажа, нёдондо 3 хүниие Казань город эльгээжэ, нооһоной шанар тодорхойлхо тусхай курсда һургаабди. Тиигээд мүнөө бүхы хайшалһан нооһонойнгоо шанарые (класспроект) өөһэдөө зүбөөр тодорхойлон, һайнаар багсалжа, фабрикадань сэхэ ябуулдаг болообди.

Пунктнуудай ажалай эмхидхэл тухай хэдэн үгэ хэлэе.

Тэдэнэй тус бүридэ зоной байрлаха хамтын зохид гэр баригдажа, зосоонь оро дэбдихэр табигданхай. Хүдэлжэ байгшадта үдэрэй 3 дахин халуун эдеэн бэлдэгдэжэ үгтэдэг. Эндэмнай ехэнхидээ залуушуулай ажалладаг байһаниие хараада абажа, тэдэнэй сүлөө сагаа һайнаар үнгэргэхын тула байра дээрэнь үдэшэ бүри кино харуулнабди. Тэндэ саг үргэлжэ библиотекэ асаруулжа, ном тараадаг, шатар, даам олоор байлгадагбди. Мүн спортын талмай түхеэрэгдэнхэй. Партийна, комсомолой организаци зоной дунда политическэ, ойлгууламжын хүдэлмэри үргэнөөр ябуулжа, ханын газетэ, «сахилгаан» хуудаһа ходо гаргана. Социалис мүрысөө һайнаар эмхидхэнэ.

Хайшалагшад үглөөнэй 6 часһаа үдэшын 10 час болотор зайн тэрэлээр хүдэлдэг. **Тиигэжэ хоёр пунктмнай үдэр бүри 1800—2000 хони хайшалаад, бүхы 24,7 мянган хонидойнгоо нооһо 15 хоног соо абажа дүүргэхэ гүйсэд аргатайбди.** Агрегадуудай ажалда халуун наран, хура бороо һаад хэхэгүй. Тэндэ дээрээ һайн хушалтатай ехэ сарайнууд бии. Мүн хажуудань нэгэн доро мянгаад хони оруулха һарабшатай уужам хорёо баригданхай.

Хайшалалгые нэгэ часшье һаатуулхагүйн, мүн хонидоо үлүү саг соо хаажа байхагүйн тула ямар отарын хони хэдынэй үдэр хайшалхаб, хэды часта дүүргэхэб гэһэн тусгаар график табигдаад, отара бүхэндэ үгтэнхэй.

Ажалай түлөөһэн тухай. Хүн бүхэн хайшалжа тушааһан нооһонойнгоо шэгнүүрээр, шанарайнь жэшээгээр түлөөһэ абаха. Нэгэ хүн үдэрэй 100 килограмм нооһо хайшалжа тушааха даабаритай. Тэрэнэйнгээ 10 килограмм бүхэндэ 40 мүнгэ түлөөһэ абаха юм.

Тиигэжэ ажахынгаа баялиг сагаан алтые богони болзор соо эрхимээр хуряажа, гүрэндөө ехээр худалдаад, республикынгаа 40 жэлэй ойн үдэрые ажалай бэлэгээр угтахабди.

С. БУБЕЕВ,
колхозой түрүүлэгшын орлогшо;

С. АЮШЕЕВ,
главна зоотехник;

А. РАДНАЕВ,
томодхогдоһон пунктые даагша.

Баян-Голой дунда һургуулиин һурагша Владимир Ламуев нёдондо 20 үдэр соо 800 хониной нооһо хайшалжа, колхозойнгоо чемпион болоо һэн. Энэ жэлдэшье оренбургын арга шудалаад, бүри олон хони хайшалха зорилготой.

Зураг дээрэ: (баруун тээхинь) Даахинай томодхогдоһон хайшалалгын аргегадай начальник Владимир Будаев машинкануудаа үшөө дахин шалган тааруулжа байна.

— Нооһониинь хөөрэжэ, хайшалхаар болобо гээшэ гү? — гээд хонишон Насагма Эрдынеева дүтэ хүрэһэн нэгэ хони барижа нооһыень иража, шалгаад үзэнэ (зүүн гар тээхинь).

Н. Намжиловай фотонууд.

★

Буртаг үбһэ гаргахагүйн тула

Кукуруза, саахарай свёкло тариһан газар дээрэ буртаг үбһэнэй ургахагүйнь тулада Зэдын үйлэдбэриин управлениин колхоз, совхозууд тарилгаяа хаа хаанагүй борнойлно. Энэ хүдэлмэри Гэгээтын Ленинэй, Борьёогой «Коммунизм», Доржо Банзаровай нэрэмжэтэ колхозууд дүүргэбэ.

Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз 1400 гектар кукуруза, 50 гектар саахарай свёкло борнойлоод байна. Тиихэдэ Торийн совхоз 1700 гектар кукурузын 700 гектарыень борнойлоод, энэ хүдэлмэреэ үргэлжэлүүлнэ.

Борьёогой совхоз 1550 гектарта кукуруза тариха түсэбтэй аад, түсэбһөө гадуур 150 гектарта энэ ургамалые тариба. «Октябрьский» болон Борьёогой совхозуудта кукурузын тарилга мүн лэ борнойлогдоно.

Гадна управлениин колхоз, совхозуудта шэнэ газар элдүүрилгэ тон удаанаар ябуулагдана. Илангаяа Торийн совхоздо энэ хүдэлмэри хангалтагүй. Гэбэшье Гэгээтын Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз шэнэ газар элдүүрилхэ түсэбөө дүүргэһэн амжалтатай.

И. Кулик,
управлениин главна агроном.

★ ★ ★

Хэзээ дүүрэхэ тарилга бэ?

Мүнөө зунай эхин һарын тэн болохоёо байхада Баргажанай үйлэдбэриин управлениин зарим ажахынууд хабарайнгаа тарилгын хүдэлмэриие түйлай ехээр унжагайруулна.

Жэшээлхэдэ, Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз (түрүүлэгшэ нүхэр Жалсараев, парткомой секретарь нүхэр Бадмаев) кукуруза, саахарай свёкло болон хартаабхын тарилга мүнөө хүрэтэр дүүргээгүй, нобшоржо байһаар. Эдэ ургамалнуудай тарилгада тракторай 6 агрегат хүдэлдэг нэрэтэй аад, тэдэнь мүртэй газар хорооногүй. Июниин 10-най мэдээгээр түсэбөөр хараалагдаһан кукурузын оройдоол хахадынь, мүн 30 га хартаабхын 12 гектарынь таригдаба. Саахарай свёклын баһал хахадыншье хүрэхэгүйнь тариг-даа.

Яуар шалтагаанһаа эдэ ургамалнуудай тарилга иимэ ехээр унжагайраab гэжэ асууха ушартай болоно.

—Хартаабха, свёклын үрэһэн дутуу байгаад, тарилгамнай ехээр удаарба. Мүнөө 30 гектар хартаабхын орондо 10 га таряад лэ дүүргэхэ болоо хабди. Майн 10-даар хахалһан газарнай хаташоо. Үрэһэеэ тарихадамнайшье мүртэй ургаса гарахагүй ха юм даа,—гэжэ эндэхид хөөрэлдэнэ.

Үнэндөө хартаабхын үрэһэ хүсэд хүрэхөөр худалдажа абаха арга боломжо тэдэндэ гүйсэд бии. Мүн газараа һайнаар үһалжа, шииг нойтыень зүбөөр бариха аргатай байгаа. Гансал энээн тушаа колхозой хүтэлбэрилэгшэд һаналаа табяагүй, кукуруза, саахарай свёкло, хартаабхын тарилгада хайша хэрэгээр хандаһанһаань иимэ байдал тохёолдоо бшуу.

С. Очиров,
«Баргузинская правда» газетын хүдэлмэрилэгшэ.

Баталагдаһан түсэб—хуули

Хартаабха ехээр тарижа, гүрэндэ худалдалгаяа эрид дээшэлүүлхэ талаар КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Хандалга бэшэгые дэмжэжэ, манай управлениин ажахынууд урда жэлэйхиһээ нилээд ехые тариха гэжэ шиидээ һэн. Энэ уялгаяа Ойморой, Байгалай совхозууд, «Заветы Ильича» колхоз саг соонь дүүргээ.

Зүгөөр Кабанскын совхоз үшөө 100 га хартаабха дутуу таряад байна. Мүнөө үедэ тэдэнэр үрэһэ худалдан абажа, түсэбөө дүүргэхые оролдоно.

«Тарилгын түсэб — хуули» гэһэн эрилтэ ажахын хүтэлбэрилэгшэдтэ табигдана.

А. Старков,
Кабанскын үйлэдбэриин управлениин түсэблэлгэ-экономикын таһагые даагша.

Һү худалдаха түсэбөө заатагүй дүүргэхэ

Түрэл республикынгаа түүхэтэ дүшэн жэлэй ойн баярые ажалай эрхим амжалтануудаар угтаха гэжэ хото, хүдөөгэй бүхы ажалшад үсэд шангаар ажаллажа байнхай. Промышленна предприятинуудай хүдэлмэришэд продукци гаргаха хахад жэлэйнгээ түсэб болзорһоо урид дүүргэхээр. Колхоз, совхозууднай хүдөө ажахын ургамалнуудые тариха, гүрэндэ мяха, үндэгэ, нооһо худалдаха түсэбөө амжалтатайгаар бэелүүлхээр байна. Зүгөөр гүрэндэ һү худалдаха хахад жэлэй түсэбэй дүүргэлтэ бэрхэшээлтэй байдалда оронхой. Июниин 10-най байдалаар республикамнай гүрэндэ һү худалдаха хахад жэлэй түсэбөө арайхан 55 процентдэ хүргэбэ.

Гүрэнэйнгөө урдахи уялгые бүхы зүйлэй продуктнуудаар дүүргээд, харин гансахан һү тушаалгаар гээгдэлдэ орохо гээшэмнай тон таарахагүй ябадал болоно. Тиимэһээ энэ асуудалда гол анхаралаа хандуулха, һү худалдалгаар хахад жэлэйнгээ түсэб заатагүй бэелүүлхэ гээшэ областной партийна организациин, бүхы ажалшадай дайшалхы зорилго мүн гэжэ тээсгэн болоһон КПСС-эй обкомой IX пленум тогтооһон байха юм.

КПСС-эй обкомой пленумэй болоһон сагһаа хойшо хорин хоног үнгэрбэ. Энэ үедэ һү һаалга, тэрэниие гүрэндэ тушаалга зарим тэды дээшэлбэшье, һү худалдаха график холо дүүргэгдэнэгүй. Илангаяа Кабанскын, Мухар-Шэбэрэй, Түнхэнэй үйлэдбэриин управленинүүдэй олонхи ажахынууд урдынхяараал гээгдэжэ ябаһаар. Эдэ ажахынууд һүүлэй арбан хоногто һү худалдаха графигай миил хахадыень дүүргээ.

Яахадаа гүрэндэ һү тушаалга эрид дээшэлнэгүйб гэхэдэ, олонхи колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд партиин обкомой пленумэй тогтоолые хүсэд бэелүүлнэгүй, һаалиин гүүртэнүүд дээгүүр хонон үнжэн байжа, тэндэхи ажалай эмхидхэлые һайжаруулха, үнеэдүүдэй эдеэлүүлгэ, адуулга, харууһалгые гуримшуулха эрилтэ дүүргэнэгүй бшуу.

Мухар-Шэбэрэй үйлэдбэриин управлениин «Забайкалец» колхоздо (түрүүлэгшэнь нүхэр Братеньков, парткомой секретарь нүхэр Цыренов), Улаан-Үдын управлениин Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз (түрүүлэгшэнь нүхэр Кожевников, парткомой секретарь нүхэр Яковлев) мүнөө хүрэтэр үнеэдээ үдэртэ гурба дахин һаажа, түхэреэн сүүдхэ соо адуулжа эхилээдүй байһаар. Эдэ ажахынуудта мүн лэ һүнэй тоһолигые дээшэлүүлхэ хэмжээн абтанагүй, үнеэдые хоёр хүнэг соо һааха, фермэ бүхэндэ һүнэй тоһолигые шалгаха, үдхэн һү тушааһан һаалишадые урмашуулха гэпэн эрилтэнүүд тоогдоногүй.

Һаалишад, малшадта зундаа байха зохид байра түхеэрхэ, тэндэ ниитын эдеэ хоол эмхидхэхэ, культурна эрилтэнүүдыень али болохоор хангаха талаар биратай юумэн үшөөл хэгдэнэгүй.

Һү ехээр һааха, тэрэниие гүрэндэ худалдаха хахад жэлэй түсэб дүүргэхэ арга бии гээшэ гү? Хаа хаанагүй бии! Иимэ арга боломжонуудай бии байһые түрүү ажахынууд гэршэлэн харуулна. Улаан-Үдын үйлэдбэриин управлениин «Маяк», «Дружба», «Советская Россия», Хоринин управлениин Хүрбын совхоз, Зэдын «Коммунизм» колхоз болон бусад зарим ажахынууд гүрэндэ һү худалдалгаяа үдэрһөө үдэртэ дээшэлүүлнэ.

Эдэ түрүү ажахынуудһаа жэшээ абажа, үнеэдээ үдэр һүнигүй бэлшээхэ, һү ехэтэйнүүдтэнь нэмэлтэ тэжээл үгэжэ байгаад, үдэртөө гурба дахин һааха эрилтэ һаалишан бүхэндэ табигдана. Улаан-Үдын управлениин «Советская Россия» колхоз үнеэдээ дабһатай уһаар сүүдхэдэ нэгэ дахин нэмэжэ уһалдаг болоо. Хүрбын совхозойхид үнеэдые саг үргэлжэ үзүүр ногоондо адуулхын тула нүүдэл гүүртэнүүдые эмхидхэһэниинь һайн үрэ дүн харуулаа.

Түрүү ажахынуудта һаалишадай социалис мүрысөөнэй дүн үдэр бүри согсологдожо, хэнэй ямараар хүдэлжэ байһаниинь элишэлэгдэдэг.

Нүхэд һаалишад болон мал адуулагшад, зооветмэргэжэлтэд, колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд! Бүхы мэргэжэл шадабаряа гаргажа, һү һаалгые эрид дээшэлүүлхэ, гүрэндэ һү ехээр худалдаха арга боломжонуудаа дүүрэн хэрэглэгты. Һү тушаалгаар хахад жэлэй түсэб бэелүүлхэ гээшэ таанадай нэрэ хүндын, республикын бүхы ажалшадай урда таанадай харюусаха хэрэг мүн.

Һаалиин гүүртэнүүдтэ партийна гү, али партийно-комсомолой бүлэгүүдые эмхидхэжэ, тэндэхи ажалшадай дунда ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулха, үнеэдэй һү дээшэлүүлхэ бүхы хэмжээнүүдые абаха ушартай. Мүн партийно-гүрэнэй хиналтын комитедүүдтэ туһалха бүлэгүүд, постнууд ажал ябуулгаяа улам шангадхажа, һаалиин гүүртэнүүдэй, гүрэндэ һү тушааха хэрэгые онсо хиналтада абаха болоно.

Эдэ бүгэдын хажуугаар айлнуудһаа һү худалдажа абаха хүдэлмэри хүсэд һайнаар эмхидхэгдэхэ, һуурин, тосхон бүхэндэ һү тушаажа абаха хүнүүд томилогдоһон байха зэргэтэй.

Һү худалдан абаха, буйлуулха управлениин, мүн хүдөө ажахын продуктнуудай шанарые шалгаха зургаанай хүдэлмэрилэгшэд, колхоз, совхозуудай үйлэдбэриин управленинүүдэй мэргэжэлтэд һүнэй заводуудай, һү бэлэдхэдэг пунктнуудай хүдэлмэриие саг үргэлжэ шалгаха зэргэтэй. Илангаяа һүнэй тоһолигой хэр зүбөөр тодорхойлогдожо байһые хинаха шухала.

Колхоз, совхозуудай партийна, комсомолой, профсоюзай организацинууд онсо анхаралаа һаалиин фермэнүүдтэ хандуулжа, тэндэхи хүдэлмэрилэгшэдэй дунда социалис мүрысөө хүсэ ехэтэйгээр эмхидхэхэ, саг үргэлжэ ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулха, фермэнүүд дээгүүр кино харуулха, нүүдэл библиотекэ, худалдаа наймаа таһалгаряагүй ябуулжа байха үүргэтэй.

Энэ ехэ хүдэлмэридэнь тэдэнэртэ хүдөөгэй үйлэдбэриин парткомууд, аймгүйсэдкомууд бодото туһаламжа хүргэхэ, шанга эрилтэ табижа байха уялгатай.

Гүрэндэ һү худалдаха хахад жэлэй түсэбые дүүргэхэ хэрэг колхоз, совхоз, фермэ бүхэнэй, һаалишан, малшан бүгэдын мүнөөдэрэй дайшалхы зорилго мүн. Энэ зорилгоёо нэрэтэй түрэтэйгөөр бэелүүлжэ, республикынгаа алдарта ойе ажалай эрхим бэлэгтэйгээр угтая!

ШЭНЭ УРГАСАЯА ТҮГЭС БЭЛЭДХЭЛТЭЙГЭЭР УГТАХА

Коммунис партяараа зоригжоhон хүдөөгэй ажалшад бүхы совет арадай эдэбхитэй дэмжэлгэ, туhаламжын ашаар коммунис байгуулгын нэгэ шухала участок болохо хүдөө ажахые саашадань хүгжөөн дэбжэлхын түлөө оролдосотойгоор тэмсэжэ байна. Ороной манай колхозууд болон совхозууд хабарайнгаа тарилгые эмхитэйгээр үнгэргэбэ. Полинууд дээрэ мүнөөшье эдэбхитэй ажал сороб-хилhоор. Газар тарялангайхидай үмэнэ хойшолуулагдашагүй ажал олон: ургасын хойноhоо харууhалха, ургаса хуряалгада жэшээтэ hайнаар бэлэдхэхэ болоно.

Кустанайска областиин Аркалыкска үйлэдбэриин управлениин Сарыузенскэ совхозой хүдэлмэришэд, мэргэжэлтэдэй хандалга эндэ hаяхан «Правдада» толилогдоо hэн. Шэнэ газар хахалан ашаглажа эхилhээр 10 жэлэй ойе нэрэтэй солотойгоор угтаха зорилготойгоор совхозой хүдэлмэрилэгшэд энэ жэлдэ Эхэ орондоо 3 миллион нүүд таряа үгэхэ уялга абаа. Энэнь түсэбөөр хараалагдаhанда орходоо нэгэ миллион хоёр зуун мянган нүүдээр ехэ болоно. Шэнэ газар ашаглагшад үргэн абасатай техникээр таряагаа хадаха үнэтэ үүсхэл гаргаба.

Үргэн абасатай техникээр таряа хадажа, шадаал hаа бага гаргаша хэжэ, ургаса хуряаха гэhэн Сарыузенскэ совхозой хүдэлмэришэд, мэргэжэлтэдэй үүсхэлые КПСС-эй Центральна Комитет hайшаагаа. Сарыузенскэ совхозой коллективэй хандалгые совхозууд болон колхозуудай механизаторнуудай, мэргэжэлтэдэй сутлаанууд дээрэ зүбшэн хэлсэхыень Союзна республикануудай компартинуудай Центральна Комитедүүдые, партиин крайкомууд болон обкомуудые, үйлэдбэриин управленинүүдые, тэдэнэй парткомуудые, совхозууд болон колхозуудай партийна организацинуудые КПСС-эй ЦК уялгаба. Хуряалгын хүдэлмэриие хаhа сагсоонь, гээлтэ хоролтогүйгөөр, хүсэ гаргаша багатайгаар үнгэргэхэ зорилгоор ажалай арга боломжо, техникээ хүсэд дүүрэнээр ашаглаха, үргэн абасатай машинануудые бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлгэжэ ургаса хуряалгые үнгэргэхэ хэмжээнүүдые хараалхыень дурадхагдаба.

Сарыузенскэ совхозой хүдэлмэрилэгшэд таряа хадаха талаар баян дүй дүршэлтэй болонхой. Нёдондо Целиннэ хизаарта эгээл хямда таряа абаhан юм. Үргэн абасатай техникэ хэрэглэhэнэй, машинануудые түргэн скоростёор ябуулhанай ашаар иимэ амжалта туйлаhан байха. Мүнөө жэлдэ ургаса хуряалгые богонихон болзор соо үнгэргэхэ түсэб табигданхай. Үргэн абасатай, лафетэгүй 140 жатка, өөрөө ябадаг 180 комбайн полинууд дээрэ гараха юм. Үргэн абасатай агрегат бүхэн дунда зэргээр сүүдхэдээ 40 гектарай таряа хадаха болоно. Үргэн абасатай техникые бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглаhанай ашаар түс совхоз 60 мянган түхэриг арьбалха, ургаса хуряалгын үедэ бусад тон шухала ажалда ябуулхын тулада 100 трактор сүлөөлхэ болоно.

Үргэн абасатай хуряалгын агрегадууд болон жаткануудые хэрэглэхэ гээшэ түрүү, аша үрэ ехэтэй арга мүн болоно. Ажалай бүтээсэ эрид дээшэлнэ, таряа хадалгын, сохилгын болзор хорооглоно. Механизатор-мэргэжэлтэд үсөөн хэрэгтэй болохо юм. Энээнhээ гадна олон трактор сүлөөлэгдэхэнь юутэшьегүй. Эдэ машинанууд полиин hолоомо шэрэхэ, газар хахалха хүдэлмэридэ ябуулагдаха аргатай. Энэ хадаа Сибириин болон Целиннэ хизаарай совхозууд болон колхозуудта илангаяа шухала удха шанартай болоно. Юуб гэхэдэ, эндэ зуниинь богони.

«Шэнэ газарта, бусад талын районуудта үргэн абасатай техникэ нэбтэрүүлхэ ёhотойбди. Үргэн абасатай жаткануудые хэрэглэхэдэ ехэ hайн гэжэ дүй дүршэл харуулба. 10 метр үргэн абасатай жаткануудые хэрэглэхэдэ, ажалай бүтээсэ хоёр дахин дээшэлнэ. Энэ жэлдэ целиннэ районуудта үргэн абасатай жаткануудые хэрэглэжэ, ургаса хуряалга эмхидхэхэ арга боломжо бии» — гээд нүхэр Н. С. Хрущев 1963 оной мартын 12-то болоhон РСФСР-эй үйлэдбэриин управленинүүдэй начальнигуудай, парткомуудай секретарьнуудай зүблөөн дээрэ хэлээ hэн.

Колхозууд болон совхозуудта ургаса хуряалгын үргэн абасатай техникэ ехээр үгэхэ гээшэ промышленностиин хүдэлмэрилэгшэдэй нэрэ хүндын хэрэг. «Сельхозтехникын» Бүхэсоюзна нэгэдэлэй мэдээнэй ёhоор энэ жэлэй хуряалгада 10 метр абасатай «ЖВН-10» түхэлэй 14 мянган жатка, 6 метр абасатай «ЖВН-6» түхэлэй 30 мянган жатка хабаадаха юм. Гадна «Сельхозтехникын» нэгэдэлнүүд хуряалгын эхилтэр хоёр, гурбаар холбогдоhон 37600 агрегат тааруулан түхеэрхэ. Эдэ бүгэдын ашаар нилээд олон миллион гектарай таряан үргэн абасатай машинануудаар хуряагдаха болоно.

«Сельхозтехникын» коллеги, энэ нэгэдэлэй советдэ хабаадагшад Сарыузенскэ совхозой коллективэй үүсхэлые hайшаагаад, ургаса хуряалгада үргэн абасатай техникэ hайнаар ашаглаха тухай тодорхой хэмжээнүүдые хараалба. Шэнэ газарай механизаторнуудай уряалые ороной олон районуудай совхозуудай хүдэлмэришэд, колхознигууд эдэбхитэйгээр дэмжээд, таряа хадалгада жэшээтэ hайнаар бэлэдхэхын тулада бүхы хүсэеэ зорюулжа байна.

Ургаса хуряалгын эхилhэн тухай түрүүшын мэдээсэлнүүд урда зүгэй районуудhаа орожо эхилэнхэй.

Түрүү ажахынууд ургаса хуряалгые түгэс бэлэдхэлтэйгээр угтахаяа байна. Херсоной механизаторнууд комбайнуудай заhабарилгые дүүргээ, Хойто Кавказай ба Крымэй үйлэдбэриин олон управленинүүд энэ хүдэлмэри амжалтатайгаар ябуулжа байна. Хүдөөгэй ажалшадай бүхэсоюзна мүрысөө захалагшад — Усть-Лабинска таряашад ургаса хуряалгада бэлэдхэхэ талаар бусадта үльгэр жэшээ харуулна. Тиигэбэшье олон областьнуудта ургаса хуряалгада бэлэдхэл унжагайржа байна. Ороной колхозууд болон совхозууд нёдондо жэлэй энэ үеынхидэ орходоо июниин 1-дэ үсөөн комбайн заhабарилаа. Россиин Федерациин колхозууд болон совхозуудта бүхы комбайнуудай гурбанайнь нэгэ хуби бэлэн болонхой.

«Сельхозтехникын» нэгэдэлнүүд хүдөөгэй механизаторнуудта ехэ туhаламжа үзүүлхэ үүргэтэй. Колхозууд, совхозуудые запасной частьнуудаар таhалдуулангүй хангаха, өөhэдынгөө мастерскойнуудта узелнууд болон детальнуудай капитальна заhабари эмхидхэхэ гээшэ эдээнэй түрүүшын ээлжээнэй уялга мүн. Ургаса хуряалгын бүхы техникые түгэс бэлэн болгохо гээшэ эдээнэй хэрэг. «Сельхозтехникын» мэргэжэлтэд машинануудые заhабарилха хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадахаhаа гадна, мүн полинууд дээрэ агрегадуудые техническэ талаар хангаха уялгатай.

Хуряалгын агрегадуудые, комбайнуудые ямар хүн жолоодоноб, энээнhээ таряа хуряалгын амжалта дулдыдаха болоно. Хуряалгын бүхы агрегадуудые дүршэл ехэтэй, мэргэжэл hайнтай хүнүүдээр хангаха гээшэ партийна болон советскэ эмхи зургаануудай, үйлэдбэриин управленинүүдэй, колхозууд болон совхозуудай нангин уялга мүн.

Ургаса хуряалгын түрүүшын үдэрнүүдhээ эхилээд шэнэ таряан бэлэдхэлэй пунктнуудта ерэжэл байха болоно. Бүхы элеваторнууд болон складуудые саг болзор соонь бэлэдхэжэ, таряа абахаар түгэс бэлэн болгохо, таряа ашаха, буулгаха техникые заhабарилха, пунктнуудые хэрэгтэй түхеэрэлгээр хангаха гээшэ тон шухала. Волгоградска областиин Новоаннинска үйлэдбэриин управлениин бэлэдхэлэй хүдэлмэрилэгшэд шэнэ ургаса тушаан абалгада hайнаар бэлэдхэхэ, хүдөө ажахын продуктнуудые hайнаар хадагалха гэhэн уряалтайгаар ороной бүхы бэлэдхэлэй хүдэлмэрилэгшэдтэ хандаhан байна. Энэ үүсхэлыень үргэнөөр дэлгэрүүлбэл hайн.

Колхозууд болон совхозуудай партийна организацинууд, хүдөөгэй парткомууд болон үйлэдбэриин управленинүүд саг болзор соонь техникэ заhабарилхын, хүнүүдые шэлэн олоод hургахын, ургаса хуряалгын түрүү аргануудые үргэнөөр нэбтэрүүлхын тулада бүхы юумэ хэхэ уялтатай.

Ургаса хуряалгые түгэс бэлэдхэлтэйгээр угтая!

(Июниин 12-ой «Правдын» түрүү бэшэгhээ).

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиум[…]

Кинематографиин талаар РСФСР-эй Мин[…] Соведэй гүрэнэй комитет байгуулха […]

«Кинематографиин талаар СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй гүрэнэй комитет байгуулха тухай» СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй 1963 оной мартын 23-най Указай ёhоор, мүн кинематографиин хүгжэлтые бүри hайнаар хүтэлбэрилдэг болохо зорилгоор РСФСР-эй В[…] Президиум иигэжэ т[…]

РСФСР-тэ кинемато[…] бэрилхэ талаар союз[…]ска органиие — Кине[…]лаар РСФСР-эй Мини[…]ведэй гүрэнэй комит[…]

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ […]

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секрет[…]

Москва, 1963 оной июниин 12.

Англиин авиациин министр Дж[…] Эмеритэй Н. С. Хрущев уул[…]

СССР-эй Авиационно техникын талаар гүрэнэй комитедэй уряалаар Англиин авиационно делегаци Советскэ Союзда ерээд байнхай. Делегациие толгойлогшо Англиин авиациин министр Джулиан Эмери гэгшэтэй СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущев июниин 12-то Кремль соо уулзаа.

СССР-эй Авиацион[…] лаар гүрэнэй комит[…] СССР-эй министр П[…] тэрэшэлэн Великобри[…]скэ Союзда байдаг эл[…] Хэмфри Тревельян […] Джулиан Эмери хоёро[…] лоhон хөөрэлдөөндэ […]

Турциин Национальна Ехэ Хур[…] делегацитай Н. С. Хрущев уул[…]

Турциин Национальна Ехэ Хуралай делегаци СССР-эй Верховно Соведэй уряалаар Советскэ Союзда ерээд байнхай. СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущев түс делегацитай июниин 12-то Кремль соо уулзаа. Сенадай түрүүлэгшэ Суат Хайри Ургюплю делегациие толгойлно.

Турциhаа Советска[…] элшэн сайд Фахри К[…]циин гэшүүдтэй хамт[…]рэ байлсаа.

Н. С. Хрущев Турц[…]на Ехэ Хуралай деле[…]тэй уулзалгын үедэ […] хөөрэлдөө.

Уран зураашын hанал, бодол

ЭСТАМПДА ҮРГ[…] ХАРГЫ ГАРГ[…]

Манай совет уран зураашад эстампын жанрта hүүлэйл үедэ хүдэлдэг болоо гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Энээнhээ урда тээ тон лэ үсөөхэн бүлэг уран зураашад эстампые хэрэглэдэг байhан юм.

1958 ондо үнгэргэгдэhэн эстампын 1-дэхи Бүхэсоюзна выставкэ хадаа тэрэнэй гансал графикада бэшэ, харин бүхы уран зурагай искусствода нилээд ехэ үүргэтэй байhаниинь гэршэлээ бэлэй. Үнэхөөрөөшье үе сагайнгаа амисхаалда таараhан, эрилтынь хангама уран зурагай жанрнууд сооhоо эстамп онсо илгарна гэжэ хэлэхэдэ алдуу болохогүй. Гансата олон хэhэг болгогдоод, үргэн арадай дунда тараагдаха аргатай байхаhаа гадна, эстамп хадаа өөрынгөө онсо илгааhаа, маяг хэлбэриhээ дулдыдаhан hайн hайн талануудтай бшуу. Тиимэл hэн тула арад зоной мүнөөнэй ажабайдалтай холбоотой, саг дары нүлөөлхы удха шанартай зохёол бүтээхэ арга уран зурааша бүхэндэ олгоно ха юм. Гүн гүнзэгы удхатай томо хэмжээнэй зүйлнүүдые бүтээхэhээ гадна, багашье хэмжээнэй уянга, бодолой утаhа дайраха зохёолнууд эстампын аргаар бүтээжэ шадагдаха бшуу. Гадна плакат, натюрморт түхэлэйшье зүйлнүүдые бүтээхэдэ зохисотой байдаг. Эстампын ямаршье түхэл (офорт, линогравюра, литография) абажа хараа hаа, уран зураашын hанал бодолоо элирхэйлэн харуулха, гаргаха хэрэгтэ hунган шэлэhэн маяг шэнжэнь айхабтар ехэ туhа хүргэдэг байна. Яахадааб гэхэдэ, эстампын маяг шэнжэнь ёhотой тодо зураг болон үнгын мүн лэ тодо, хурса илгаа дээрэ үндэhэлэгдэнхэй бшуу.

Манай Буряадай уран зураашад үшөө хорёод-гушаад онуудта эстамп хэрэглэжэ эхилhэн түүхэтэй. Тэдэнэй тоодо Сампилов, Будаев, Павлов, Балдаев, Окладников, Неволина гэгшэд ороно. Номой болон газетнэ хүдэлмэридэ хабаададаг байhан тула, мүн тэрэ үеын хэблэл барлалай арга боломжын бирагүй дээрэhээ дулдыдажа, гол түлэб линогравюра хэхэ баатай болодог байгаа. Тэдэнэй зариманиинь линогравюра ашаглан, томо хэмжээнэй станково композици бүтээдэгшье байhан.

Уран зураашa Окладниковай 1941 ондо бүтээhэн «Монгол орон» гэжэ бүлэг зурагууд сооhоо монгол арадай жанжан Сүхэ-Баатарай дүрэ зураг эрхим гэжэ тоологдодог, нэгэтэ бэшэ Бүхэсоюзна уран hайханай выставкэ- […]

зандаа. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай үедэ фашис булимтарагшадтай тэмсэлдэ уряалhан олон тоото плакадуудые мүн лэ эстамп хэрэглэн уран зураашад Сампилов, Павлов гэгшэд бүтээhэн байха. Гушаад онуудта бэлигтэй уран зурааша Неволина графикын жанр дээрэ хүсэеэ туршажа эхилээ hэн. Тиихэдэ Неволина эстампые өөрынгөө уран ябуулгын үндэhэн болгожо абаад, hонирхолтой зүйлнүүдые бүтээhэн, нэгэтэ бэшэ Бүхэсоюзна болон республиканска выставкэнүүдтэ хабаадаhан байна. Үшөө гушаад онуудта бүтээhэн «Үхибүүгээ эдеэлүүлгэ» гэжэ плакат, 1958 ондо дүүргэhэн «Шэнэ Улаан-Үдэ» гэжэ тон hонирхолтой бүлэг зурагуудые олоной анхаралда табяа. Тон үндэр мэргэжэл, тэсэбэригүйгөөр бүтэдэггүй үнгэтэ линогравюрын техникэ ашаглан хэhэн «Шэнэ Улаан-Үдэ» гэжэ бүлэг зурагуудыень ганса манай эндэ бэшэ, мүн Москвадашье үндэрөөр сэгнэгдэhэн байна. Мүнөө уран зурааша Неволина «Хатарай сюита» (5 хуудаhан) болон «Буряад эхэнэр тухай найруулга» (5 хуудаhан) гэhэн зурагуудые республикынгаа 40 жэлэй ойн баярай хүндэлэлдэ бэлдэжэ байнхай. Өөрынгөө уран найруулгада харюусалга ехэтэйгээр хандадаг hэн тула, тэрэ олон ондоо композицинуудые зохёожо туршадаг, тиигээд тэдээн сооhоо эгээл эрхимыень шэлэдэг зантай. Тэрэ бүлэг зурагуудайнь «Хуушан байдал» гэжэ нэгэниинь 1962 оной эстампын Бүхэсоюзна выставкэ дээрэ табигдаhан байха.

Уран hайханай институдай графикын факультет 1957 ондо дүүргээд, Улаан-Үдэ хотоёо Москалев бидэ хоёр ерээ бэлэйбди. Түрүүшээр номой гадар шэмэглэдэг байhанаа, hүүлэй үедэ эстампын жанрта шэлжэн орообди. Линогравюрын техникэ ашаглан ажаллахада hонирхолтойшье, урагшатайшье байна гэжэ сэхэ хэлэхэ хэрэгтэй.

Залуу уран зурааша Москалев 1959—1960 онуудта hонирхолтой хүдэлмэринүүдые хэhэн байна. «Ферма дээрэ», «Үглөөгүүр» гэhэн зурагуудынь үндэр сэгнэлтэ абажа, 1960 ондо болоhон «Советская Россия» гэжэ уран hайханай выставкэдэ табигдаа hэн. hүүлэй үедэ нүүрhэ малташадай ажал харуулhан бүлэг зу- […]

Би өөрөө эстамп хэрэглэн hүүлэй үедэ ажаллабаб. Тиимэhээ өөрынгөө хүдэлмэриин тухай хэдэн үгэ хэлэхэ хүсэлтэй. «Нооhо хайшалал- […]

АРГА БОЛОМЖОНУУДАА ЭЛИРҮҮЛЭН ХЭРЭГЛЭХЭ

Галуута-Нуурай промышленно-үйлэдбэриин зоныг партийно-ажахын эдэбхитэдэй суглаанhаа

Үйлэдбэриин арга боломжонуудые элирүүлэн, гүйсэд hайнаар хэрэглэхэ асуудал зүбшэн хэлсэлгэдэ Галуута-Нуурай промышленно-үйлэдбэриин зоныг партийно-ажахын эдэбхитэдэй hаяхан үнгэрhэн суглаан зорюулагдаа.

Түс зоныг предприятинууд айхабтар ехэ арга боломжонуудтай. Долоон жэлэй үнгэрhэн дүрбэн жэлэй хугасаада зоныг предприятинуудта промышленна продукци үйлэдбэрилэн гаргалга 49 процентээр ехэ болоhон байна. Мүн энэ үедэ промышленностиин шэнэ hалбари, түсхайлбал, ээрэлгэ-трикотажна, оёдолой, гутал оёлгын hалбари шэнээр хүгжөөгдөө. Модо бэлэдхэлгэ, модо хюрөөдэхэ станогуудые бүтээлгэ хоёр дахин шахуу, хюрөөдэмэл материалнуудые бэлэдхэлгэ гурба дахин ехэ болгогдоо.

Байгша оной үнгэрhэн 5 hара соо нёдондо жэлэй энэ үеынхитэй сасуулхада 632 мянган түхэригөөр ехэ продукци бүтээн гаргагдаа гэхэ гү, али промышленна продукци үйлэдбэрилгэ 8,5 процентээр дээшэлүүлэгдэhэн байна. Зоныг промышленна предприятинууд 5 hарын даабари 100,1 процент дүүргээд, түсэбhөө гадуур 149,9 мянган түхэригэй продукци бүтээн гаргаа.

Гэхэтэй хамта продукци үйлэдбэрилгын хэмжээн үшөө бага байhаар. Тэрэниие дээшэлүүлхын тула үйлэдбэриин арга боломжонуудые элирүүлэн хэрэглэхэ шухала. Галуута-Нуурай промышленно-үйлэдбэриин зоныг парткомой секретарь нүхэр **Дондубон,** Галуута-Нуурай шахтоуправлениин начальник нүхэр **Даржаев** үйлэдбэриин арга боломжонуудые зүбөөр хэрэглэхэ асуудалда тогтоhон байна. Промышленна зарим предприятинууд продукци үйлэдбэрилгын хэмжээе дээшэлүүлээ, элдэб гаргаша бага болгожо шадаа.

Галуута-Нуурай шахтоуправлениин 2/5 шахтын горнягууд ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ гэжэ хараалба. Кузбассай шахтёрнуудай жэшээгээр түрүү дүй дүршэл хэрэглэжэ, шулуу нүүрhэ ехээр малтан абахаар шиидэнхэй. Түс шахтын нүхэр А. И. Кормиличевай даадаг 1-дэхи участогай горнягууд үдэр бүхэндэ 450 тонно нүүрhэ малтан абаха гэhэн уряатайгаар ажаллана. Халаан соо бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллаха гэжэ оролдоhон нүүрhэшэд богони болзор соо амжалта туйлаба. Шэнэ графигаар хүдэлжэ эхилhэн түс участогайхид гурба неделиин туршада 8908 тонно нүүрhэ малтан абаа. Сүүдхэдээ даабариин ёhоор 450 тонно малтахын орондо дунда зэргээр 495 тонно малтаhан байна. Эндэхи нүүрhэшэдэй жэлэй түсэбhөө гадуур 10 мянган тонно нүүрhэ малтан абаха арга боломжотой байhые энэ жэшээ дээрэhээ харуулмаар.

Хэрэглэгдээгүй арга боломжонууд предприяти бүхэндэ бии. Тэдэнииe зүбөөр хэрэглээ hаа, зоныг предприятинууд долоон жэлэй туршада нэгэ миллион түхэригэй продукци түсэбhөө гадуур үйлэдбэрилэн гаргаха шадалтай.

Хяагтын трикотажно-нэхэлгын фабрикын парторганизациин секретарь **Гончаров** үйлэдбэриингөө арга боломжо элирүүлэн хэрэглэхэ талаар ямар хүдэлмэри хэгдэжэ байhан тухай hонирхолтойгоор хөөрэжэ үгэбэ. Ажалдаа голодоhо гаргаха, хожомдожо ерэхэ ушар усадхаhанай, хүдэлмэриин сагые зүбөөр хэрэглэhэнэй ашаар түс фабрикынхид гээгдэлhээ гаража, hүүлшын хоёр hарын даабариие амжалтатайгаар дүүргэжэ шадаа.

Арга боломжонуудаа элирүүлэн хэрэглэхэ талаар хэгдэhэн ажалай түрүүшын дүнгүүд тухай тоггохо зуураа, энэ хүдэлөөн үргэнөөр дэлгэрүүлэгдээгүй гэжэ суглаанда хабаадагшад тэмдэглээ.

Зоныг 18 предприятинуудай 5-иинь энэ жэлэй 5 hарын түсэб дүүргээгүй байна. Галуута-Нуурай барилгын материалнуудай комбинат жэлэй эхинhээ хойшо 26 мянган түхэригэй продукци дутуу үгэжэ, шухала хэрэгтэй материалнуудаар барилгашадые хангажа шадаагүй байха юм.

Зарим предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэд гээгдэлhээ гараха хэмжээ абанагүй, хуушан аргаар үйлэдбэреэ эмхидхэнэ. Мүн бии байhан түхеэрэлгэ, техникэ муугаар ашаглагдана. Жэшээлхэдэ, Хяагтын гуталай фабрикада бүтээсэ ехэтэй олон станогууд хэрэглэгдээгүй байhаар. Галуута-Нуурай хилээмэнэй заводто, шахтоуправленидэ хүндэ ажал оньhожоруулха асуудал удаанаар шиидхэгдэнэ.

Хүмүүжүүлгын хүдэлмэриие ажабайдалтай нягта холбоотойгоор эмхидхэхэ шухала гэжэ суглаанда хабаадагшад тэмдэглээ.

Ц. Балданов,
парткомой инструктор.

Шэл зүhөөшэд Александра Петрова, Анна Симонова хоёр Улаан-Үдын оньhожоруулагдаhан шэлэй заводто ажаллаhаар үнинэй юм. Тэдэнэр нэгэ халаанда сугтаа хүдэлхэ зуураа үдэр бүриингөө даабариие 110—115 процентээр дүүргэдэг. Мүнөө тэдэнэр хахад жэлэй түсэбhөө гадуур 200—300 дүрбэлжэн метр болохо сонхын шэл зүhэжэ гаргаа. Зураг дээрэ (зүүн гарhаа): Александра Петрова, Анна Симонова.

Ф. СОРОКИНОЙ фото.

Абаhан уялгаяа шэнэлбэ

Республикымнай hайндэрэй дүтэлхэ бүри ажалай эршэ шангадажа, абаhан уялгаяа дүүргэхын түлөө мүрысөөнэй дэлисэ улам үргэдэнэ. Барилгын 151-дэхи трестын барилга хабсаралгын 1-дэхи управлениин прораб Н. П. Сурановай участогай хүдэлмэришэд урдань абаhан социалис уялгаяа дахин хаража үзөөд, хүдэлмэриин сагые зүбөөр хэрэглэhэнэй ашаар ажалайнгаа нормо 150 процент дүүргэхэ гэжэ шиидэбэд.

Степан Викторович Поштар гэгшын хүтэлбэрилдэг коммунис ажалай бригада даабаряа hайн шанартайгаар үдэр бүхэндэ үлүүлэн дүүргэнэ. Республикын 40 жэлэй хүндэлэлэй социалис мүрысөөндэ оролсоhон түс бригадынхид гэрэй хана бодхоохо, хабсаргамал түмэр бетон зүйлнүүдые тааруулан табиха даабаряа июниин 25-да дүүргэхэ уялга абанхай. Коммунис ажалай нэрэ зэргэдэ хүртэлсэхын түлөө мүрысэжэ байhан Иван Яковлевич Петровой бригада абаhан уялгаяа мүн лэ шэнэлжэ, тэдээндэ даалгажа үгтэhэн июнь hарын ажалые болзорhоонь 5 хоног урид дүүргэхэ гэжэ шиидэнхэй.

Дүй дүршэлтэй мэргэжэлтэн Семен Андреевич Серебрянниковэй даадаг штукатурщигуудай бригада июниингээ даабариие hайн шанартайгаар 25-най үдэр дүүргэхэ зорилго урдаа табижа, эршэмтэй шангаар ажаллана. Гүрэнэй типографиин байшан бодхоожо байhан Василий Иннокентьевич Поповой хүтэлбэрилдэг шулуушадай бригадынхид мастерай туhаламжагүйгөөр ажаллаха, даабаряа ганса hайн шанартайгаар бүтээхэ гэжэ оролдоно.

А. Гурбатова,
154-дэхи трестын 1-дэхи СМУ-гай инженер.

Арадай ажахыда 4200 кубометр модон

Улаан-Үдын модоной заводой хүдэлмэришэд республикынгаа 40 жэлэй ойн hайндэрэй дүтэлхэ бүри мүрысөөнэй эршые улам шангадхана. Мүнөө түс заводой коллектив модо хюрөөдэхэ 5 hарынгаа даабариие 105 процент дүүргэжэ, түсэбhөө гадуур 4200 кубометр хюрөөдэмэл материал арадай ажахын шухала барилганuудта эльгээгээ. Мүн эндэ ажалай бүтээсэ 2,3 процентээр дээшэлжэ, продукциин өөрынь үнэ нилээд хямдаранхай.

Д. Аюшеев.

БУРЯАД ҮНЭН
2-дохи нюур.
1963 оной июниин 14.

Үрэ дүнгынь тад ондоо

Нэгэ колхозой мал адлихан байдалда байлгагдаад, ондо ондоо үрэ дүнтэй. «Восточные Саяны» колхоз hаалиин дүрбэн томохон гүүртэтэй юм. Тэдэнь булта hү hаалгаяа дээшэлүүлхэ дүүрэн аргатай. Мүн hаалишадшье хэниинь хэн гэшэгүй адли байдалтай. Тиигэбэшье зарим гүүртынхидынь тэрэ арга боломжоёо хэрэглэжэ шаданагүй, hү багаар hаана, гүрэндэ hү худалдаха түсэбөө дүүргэхэ талаар колхозоо хойшонь татана.

Колхозой хоёр гүүртын хүдэлмэриие зэргэшүүлэн харая. Галбай нютагай гүүртын hаалишад жэлэй эхинhээ хойшо (үнгэрhэн табан hара соо), үнеэн бүриhөө 600 гаран литр hү haагаад байхадань, Хуурай-Хобог гэжэ газарта байдаг гүүртынхид энэл үе соо арай шамай 350 литр hү үнеэн бүриhөө hааба. Хуурай-Хобогой hаалишад яахадаа иимэ бага hү hаагаа гээшэб? Тэндэхин үнеэдээ саг соонь бэлшээридэ гаргадаг, hаадаггүй, зоотехническэ заабари зүбөөр сахидаггүй, ажалдаа хайнамжагүйгөөр хандадаг байhан дээрэhээ иимэ байдалда оробо.

Энэ хоёр гүүртэ малай тэжээлээршье дутамаггүй хангагдаhан байгаа. Теэд галбайнхид тэжээлээ гамтайгаар, зүбөөр гаргашалаа, хуурай-хобогойхид тэрээндэ эзэн бусаар хандаа гэлтэй. Юуб гэхэдэ, «малда эдюулхэ юумэнэй үгыдэ hүн хаанаhаа hаагдахаб» гэжэ hэнгэргүй харюу үгэнэл.

Малай байрын талаар харахада, Хуурай-Хобогой гүүртын мал галбайнхида хүрэхэгүй байратай. Хуурай-Хобогой отделениие даагша нүхэр Будаев, зоотехник нүхэр Манзаев гэгшэд hү hаалгаа дээшэлүүлхэ асуудалда анхарал багаар хандуулна, hаалишадай дунда ойлгууламжын хүдэлмэри hулаар ябуулна.

Энээнhээ дулдыдажа, бирагүй үрэ дүн туйлаа, гэхэдэ зүбгэй болоно.

С. Ардуев,
хүдөө бэшэгшэ.

ТЕАТРАЛЬНА ТАЛМАЙ ДЭЭРЭ.

Л. Хайд[…]

ЛЕНЭ МҮРЭН ДЭЭРЭ БАРИГДАХА АГУУЕХЭ ЭЛЕКТРОСТАНЦИНУУД

...ын болон Ленын ...рбан электростанци...эн дээрэ баригдаха ...эхи агууехэ мүрэ...болохо Ленын асари ...лахаар «Гидропро...» инженернүүд ду... юм.

... зохёогшод хадаа ... Яхадай ГЭС бариха ... Түргөөр хүгжэжэ ...ленностьтай район...hоо 130 километр ...С бариха гэжэ ха... Тэрэ мүрэнэй урас...а, Мухтын портhоо ... баригдахаар хараа...ын ГЭС мүн тиимэл ...охо юм.

... киловатт хүсэ ша... адагай ГЭС хадаа ... үзэгдөө харагдаагүй ...илга болохо юм. Тэ...соогоо тон ехэ элек...а. Тиимэ түйлай ехэ ...лхын тулада хойто ...шээлтэ ушар байдал...ан километр утатай, ...т хүрэтэр напряже...-дамжуулгын утаhа ... болохо байна.

...н, асари ехэ барил-

...оектын ёhоор, Ленэ ...аг Киренг мүрэнэй ... город шадар Шо... бариха гэжэ хараа-

...оектые табиhан аха... Г. В. Дмитриев ...дротехникын талаар ... юм. Тэрэнэй hанам...адай ГЭС-эй, мүн ...ЭС-эй барилгатай ...элмэринүүдые мү... ёhотой байна.

* **

...алhаа холо бэшэ га...ай дабаанай баруун ...енэ мүрэн эхи аба...рэн хадаа урда зүг... тайга, тундраар ... Лаптевтанай да...шудхадаг. Энэ мүрэн ...тэ — дүрбэ мянган ...урдадаг! Олон тоото ... мүрэнүүдэй шудха...расхал улам үргэн, ...олодог.

...шадархи газар дай...тамалаар ехэ баян. ...аз, шулуу нүүрhэ, ...даг. Тойроод заха ...тайга!

...эл бүхэндэ 500 ку- бическэ километр уhа абаашажа далайда шудхадаг. Энэнь Днепр мүрэнэйхиhөө арба дахин ехэ уhан болоно. Ленэ болон тэрэнэй ехэ ехэ hалаа hабанууд дээрэ ГЭС-үүдые бараад байгаа hаа, жэл бүридэ 300 миллиард киловатт-час электроэнерги үгэхэ hэн.

Энэ проект-схемэ нэгэ доро, гэнтэ зохёогдон табигдаа бэшэ юм гэжэ Г. В. Дмитриев хөөрэнэ. Зоригто шэнжэлэгшэд — геологууд, топографууд, гидрологууд эзэгүй үргэн дайдые хэдэн hараар шэнжэлжэ, бартайгые, шэрүүн уларилта тундрые ото hэтэ ябажа гараhан байха. Энэ проект зохёогшод хэдэн олон дахин зүбшэн хэлсэhэнэйнгээ hүүлээр энэ проект абаhан байха.

Эгээ түрүүшээр баригдахаар хараалагдаhан Яхадай ГЭС түс республикые электроэнергеэр гүйсэд хангаад байхадань, үлэгшыень Байгалhаа урагша дамжуулдаг болохо юм. Ленын адагта баригдаха түйлай томо ГЭС хадаа энэ проектые юрэ бусын болгоно. Энэ ГЭС жэл соогоо 100 миллиард киловатт-час энерги үгэдэг болохо байна бшуу.

Энэ тоогой ойлгосотой байхын тулада нэгэ иимэ сасуулга хээд үзэебди. Хорин жэл үнгэрөөд байхада, оронноймнай бүхы гидроэлектростанцинууд — мүнөө хүдэлжэ байгшадшье, мүн баригдахаар хараалагдаашадшье,—багсаахада, жэл соогоо 600 миллиард киловатт-час үгэдэг болохо байна. Тиимэ болохолоороо, ганса Ленын адагай ГЭС иимэ түйлай ехэ электроэнергиин зургаанай нэгэ хубиие үгэхэ болоно бшуу.

Проект табигшад хадаа Булкурска гэдэг наридхал газарта энэ станци бариха ёhотой гэжэ дурадхана. Энэ участок хадаа «Ленын хоолой» гэжэ нэрэтэй юм. Далай тээшэ зүдхэн урдаhан энэ мүрэн Верхоянска дабаае хоёр километр үргэнтэйгөөр сүмэ сохижо, hаба гаргаhан байгаа. Тиигэжэ үндэр шулуун хабсагай эрьенүүдтэй болоhон байха. Энэ багтахи мүрэнэй гүнзэгынь 25 метр юм. Хабартаа 50 метр хүрэтэр гүнзэгы болодог. Энэ үедөө тус мүрэн, үерлэжэ байhан Волго мүрэндэ орходоо, хоёр дахин ехэ уhа далай тээшэ абаашажа байдаг.

Леные 120 метр үндэртэй хаалтаар хаахадань, уhанайнь нюрүү 30 дабхар гэрэй шэнээн дээшээ болохо, тиихэдэ хаагдаhан уhан урасхалаа үгсэн, 1500 километр соо гэхэ гү, али Якутск город хүрэтэр тараhан далай болохо юм.

Хаалта хааха хайр шулуун, элhэн ойро дүтэhөө абтаха байна.

Эдэ бүхы тоо баримтанууд хадаа эгээ түрүүшын тоололгонууд, багсаамжанууд байhаниинь мэдээжэ. Проектровщигуудай хэхэ хүдэлмэринь барагдашагүй ехэ, тэрэнэй hүүлээр лэ электростанци баригшад ажал хэрэгээ эхилхэ байна бшуу.

(ТАСС).

БРАТСК. Дэлхэй дээрэхи тон томо Братска ГЭС-эй турбинанууд хэдэн миллиард киловатт-час электрын элшэ хүсэ гаргадаг болоо. Гидроузелай олон тоото барилганууд хэгдэжэл байhаар. Зураг дээрэ: Братска ГЭС-эй бетон зөөдэг эстакада дээрэ.

ТАСС-ай фотохронико.

БУРЯАДАЙ АССР-эй 40 жэл

СОВЕТ ЗАСАГАЙ ЖЭЛНҮҮДТЭ БУРЯАД ХЭЛЭ БЭШЭГ ШЭНЖЭЛХЭ ЭРДЭМ УХААНАЙ ХҮГЖЭhЭН ТУХАЙ

Коммунис парти, Совет гүрэн хадаа Октябриин революциин илаhанай эхин үдэрнүүдhээ эхилээд, Россин гүрэнэй олон түмэн бага яhатанай арад зоной түхэл маягаараа национальна, удхаараа социалис соёл культура байгуулха хэрэгые эгээл түрүүшын, эгээл нангин зорилго болгон табяа hэн.

Соёл культура хүгжөөлгын энэ ехэ хүдэлмэридэ литературна хэлэнүүдые байгуулха, орфографи, пунктуаци, грамматика, словарьнуудые болон үзэглэлнүүдые бии болгохо гээшэ тон шухала байгаа.

Буряад арад Октябриин революциин урда тээ хуушан монгол бэшэг хэрэглэдэг hэн, тиимэhээ олон тоото номууд тэрэ бэшэг дээрэ барлагдадаг бэлэй. Жэшээнь, Түгүлдэр Тобоевой Хори, Ага буряадай түүхэ, мүн Вандан Юмсуновай Хориин буряадай үг гарбал, Дамби-Жалсан Бамбацыреновэй Сэлэнгын буряадай түүхэ, Н. С. Сахаровай бэшэhэн Баргажан буряадай түүхэ гэхэ мэтэнүүд монгол үзэгөөр барлагдаhан байна.

Зүгөөр монгол үзэгэй буряад хэлэнэй абянуудые зүбөөр харуулжа шададаггүй ушарhаа, мүн ондоошье дутагдалнуудhаа боложо, буряад арадай үндэhэн хэлэнэй шэнэ социалис эпохын үедэ саашадань hалбаран хүгжэлгэдэнь хүсэд hайн туhа хүргэжэ шадахагүй байгаа. Тиимэhээ манай республика дотор хэлэ бэшэгэй культурые хүгжөөхэдөө, литературна хэлэнэй мүнөөнэй эрилтэнүүдтэ таарамаар үлэмжэ hайн үзэг бэшэгтэй болохо ёhотой байгаа.

1931 ондо лата бэшэгтэ манай буряад хэлэнэй орохо тухай шиидхэбэри гаргагдаhан байгаа. Тэрэ бэшэг хадаа хуушан монгол бэшэгhээ холо дээрэ байhан юм. Гэбэшье шэнэ литературна хэлэндэ тааpaxa тиимэ жэнхэни буряад нютаг хэлэ олохо тон шухала зорилго табигдаа hэн. Энэ асуудалаар зүб шиидхэбэри хүрэhөөр абтажа шадагдаагүй бэлэй.

Имагтал 1936 ондо Улаан-Үдэдэ болоhон хэлэ бэшэгэй зүблөөн дээрэ Хори нютагай хэлые үндэhэлжэ буряад арадай литературна хэлэн болго-хо гэhэн тогтоол баталагдаа hэн. Энэ нютаг хэлэн бусад диалектнүүдhээ абянай болон үгэнүүдэй талаар эгээн бага илгаатай, тэрэ хэлэн дээрэ зүүн талын буряад арадай олонхинь хөөрэлдэдэг юм. Гэхэтэй хамта литературна буряад хэлэнэй бүридэн хүгжэлгэдэ 1939 ондо лата үзэгhөө ород үзэгтэ ороhон ушар тоншье hаа туhатай, удха шанартай байгаа.

Ород үзэгүүдээр бэшэгдэhэн буряад алфавит хадаа буряад хэлэнэймнай бүхы абянуудые яhала зүбөөр тодорхойлон харуулна. Түс алфавит hургуулида түрэлхи хэлээ hайнаар шудалхадань туhална. Мүн ород хэлэ буряадуудай үзэхэдэньшье аша туhатай байна.

Тиихэлээрээ буряад арад Советскэ Союзай Коммунис партиин мандуулhан культурна революциин аша заяагаар научна талаараа зүб зохёогдоhон өөрынгөө үзэг бэшэгтэй болоhон, мүн буряад арадай хэлые зүбөөр харуулжа үгэhэн өөрынгөө литературна хэлэтэй болоhон байха юм.

Мүнөө буряад литературна хэлэн научна зүб үндэhэн дээрэ тогтоогдоод, саашадаа айхабтар түргэнөөр хүгжэжэ байнхай.

Буряад хэлэнэй эрдэм ухаан Агууехэ Октябриин революциин аша үрэ байха зуураа, революциин урда тээхи монголоведениhээ тон ехэ илгаатай юм. Нэгэдэхеэр, теориин болон практикын асуудалнуудые шиидхэхэдээ буряад хэлэн тухай мүнөөнэй эрдэм ухаан болбол марксизм-ленинизмын философиин түйлалтануудые гол үндэhэ баримта болгодог, хоёрдохёор, социализм байгуулха хэрэгтэй нягта холбоотой байдаг, гурбадахяар, хэлэ бэшэгэй элдэб янзын бодото зүйлнүүдые олон аргаар шэнжэлдэг байна.

1922 ондо Буряад-Монголой гүрэнэй эрдэм соёлой комитедэй байгуулагдаhанhаа хойшо буряад хэлэ үзэхэ эрдэм ухаан үлэмжэ түгэс зорилготой болоhон, бүхы шэглэлнүүдээр хүгжэжэ эхилhэн юм.

Тэрэ сагhаа хойшо буряад хэлэнэй грамматическа байгуулалта, нютаг хэлэнүүд шэнжэлэгдэжэ, литературна буряад хэлэн, словарьнууд, научна болон hургуулиин грамматиканууд бии болгогдожо эхилээ hэн.

Үндэhэн буряад hургуулинуудай олоороо нээгдэжэ, тэндэ түрэлхи хэлэн дээрэ үхибүүдые hургадаг болоhон ушарhаа буряад хэлээр hургуулида үзэхэ номуудые бэшэхэ шухала байгаа. Тиимэhээ грамматиканууд түрүүшээр хуушан монголоор (жэшээнь: Гомбожаб Цыбиковэй «Буряад, монгол хэлэнүүдэй бэшэгын дүрим»), хожомынь Б. Болодоной грамматика латаар хэблэгдэhэн байна. Эдэ номууд хадаа учебнигууд байhан тулада, имагтал практическа зорилготой байгаа, гэхын хамта буряад хэлые теоретическэ талаарнь шэнжэлхэ тон шухала болоо hэн.

1934 ондо Г. Д. Санжеевэй бэшэhэн «Монгол хэлэнүүдэй синтаксис» толилогдоо hэн. Энэ ном монгол хэлэнүүдэй, тодорхойлбол, буряад хэлэнэй синтаксическа байгуулалтые научна талаарнь шэнжэлhэн эгээн түрүүнхи туршалга мүн бэлэй.

1938 ондо «Буряад-монгол хэлэнэй грамматика» СССР-эй Наукануудай Академиин номой хэблэлэй газарта толилогдоо hэн. Түс ном дотор бодото дээрээ буряад нютаг хэлэнүүдэй грамматическа байгуулалтые элирүүлжэ бэшэhэн юм.

Удаадахи жэлнүүдтэ проф. Санжеев «Буряад-монгол хэлэнэй синтаксис» (1941) хэблэн гаргаа. Хоёрдохи номынь («Грамматика бурят-монгольского языка») литературна буряад хэлэнэймнай түрүүшын научна грамматика мүн байhан.

Тэрээнhээ хойшо хэблэгдэhэн hургуулиин бүхы грамматиканууд Г. Д. Санжеевэй дурсагдаhан hүүлшын хоёр номой үндэhөөр бултадаа шахуу зохёогдоо бэлэй. Жэшээнь, дунда hургуулиин элдэб классуудта үзэхэ Д. Мижидон, М. Имехенов, Ц. Сультимов болон бусад авторнуудай бэшэhэн номууд тэдэнэй тоодо ороно. Гэхэтэй хамта hүүлэй үедэ Буряадай республикын дунда, тусгаар дунда hургуулинуудта үзэхэ хэдэ хэдэн hонирхолтой учебнигууд, жэшээнь,

(Үргэлжэлэлынь 4-дэхи нюурта)

ОЧЕРК

МАНАЙ НЮТАГАЙ ХҮБҮҮН

Д. ХИЛТУХИН

Мухар-Шэбэрэй аймагта Подлопатка гэжэ хуушанай ород hуурин бии. Тэндэ үндэр наhатай Фекла Еремеевна гэжэ эхэнэр ажаhуудаг юм. Үглөөгүүр эртэ бодоод, ая гангаар ханхалан байhан талада гаража, хоншуу сэсэгүүдые түүгээд, тосхонhоо тээ холо бэшэ оршодог үхэhэд тээшэ аалиханаар шэглэдэг. Тэндэ тон юрын добуухан доро сэдьхэл зүрхэндэнь хэтэ мүнхэдөө мартагдахагүй Осип хүбүүниинь хэбтэнэ бшуу. Хуурай уралаа хүдэлгэн, хүйтэн газар дээрэ бүгтын hуухадаа энэ ород эхэ юун тухай бододог хаб? Магад шарахан толгойтой хүбүүнэйнгээ хүл нюсэгөөр энэ элдин ногоон талаараа улаан бургааhа унаад гүйжэ ябахыень уhатанги нюдэндөө харана ха гү? Али магад арайхан арба наhаяа гүйсэhэн аад, эсэхэ сусахые мэдэнгүй, хээр мориной хойноhоо дахан дахан, газар хахалдагыень гү, али борнойлдогыень hанаандаа оруулна ха гү?

Хододоо хүхюутэй, нюргаар үндэр, сарюун сэбэр, хүсэ шадалаараашье хүндэ булигдахагүй хүбүүн бэлэйл даа. Газар уhан дээрэ ганса, хайратай эхэдээ ямар урин зөөлөөр, дуран сэдьхэлээр хандадаг гээшэ hэм... Теэд мүнөө Оська хүбүүниинь түрэл газар дороо хэтэ мүнхын нойроор унтанхайл... Хэн гэмтэйб?! Энэ асуудалда эхын сэдьхэлэй хамагhаа үнэн зүб, гүнзэгы харюу үгэхэ байhанда хэн hэжэг түрэхэб...

...1944 оной август hара соо Латвиин газар дайдые дайсадhаа сүлөөлхэ зорилготойгоор манай сэрэгшэд немец булимтарагшадтай хатуу шэрүүн байлдаанuудые хээ бэлэй. «Резекне городhоо баруун тээшэ манай сэрэгшэд эрид шууд добтолжо, Айквиэсте гол дээрэ гараад, Резекне — Малона гэhэн харгы дээрэ тогтобо. Дайсад нэтэрүүгээр эсэргүүсэнэ...» — гэжэ августын зургаанай Совинформбюрогой мэдээсэл соо хэлэгдэнхэй. Тэрэл үдэр холын Буряад ороной хүбүүн Осип Денисов Айквиэсте мүрэн дээрэ гайхамшагта баатаршалга харуулаа бэлэй.

Тэндэ иимэ юумэн болоо hэн. Энээн тухай Фекла Еремеевна сээжээр шахуу мэдэдэг юм...

Дайсанай бэхилэлтэнүүдые Баркава гэжэ газарта манай сэрэгшэдэй сүмэлэн урагшаа дабшахада, сухариhан дайсад голой нүгөө эрье гаража, тэндэ түхеэрэгдэhэн таарамжатай зохид газарта хороод, гал шуурган мэтэ олон үхэр буугай hомо манай 119-дэхи дивизи тээшэ турьяжа эхилээ hэн. Тиихэдэнь манайхин дайсадаа дахан hүнөөхэ аргагүй боложо, урагшаа дабшалгаяа зогсоохо баатай болоо hэн. Теэд дайсад шэнэ хүсэ Айквиэсте голой хойто бэедэ суглуулаад, бүри доро тодхор татаха, добтолгыемнай удаан саг соо hаатуулжа болохо байгаа бшуу. Иимэ ушар байдалай тогтоод байхада, дивизиин командир генерал-майор Грибов полкын командир Тюриковые дуудажа асараад:

— Нүхэр подполковник, нэгэл онсо шухала аад, hанагдаагүй алхам хэхэ болоод байнабди. Тэрэниие гүйсэдхэхэ айхабтар зоригтой хүбүүд хэрэгтэй болобо. Тиимэшүүл танай полкдо бии гү? — гэжэ асуухадань:

— Бии нүхэр генерал-майор! — гэжэ Тюриков найдамтайгаар харюусаба. Удаань генерал подполковнигто дайшалхы даабариень ойлгуулжа үгөө бэлэй. Тус дайшалхы даабари шиидхэхыень Осип Денисовэй отделенидэ даалгаа hэн.

Үүлэтэй намарай үдэрэй үшөө мандаха үдыдэ, үүрэй сайха хирэндэ, маряа маряаhaap Денисов өөрынгөө отделенитэй Айквиэсте голой эрье хүрөө бэлэй. Эгээл энэ үедэ дайсадай нэгэ рота сэрэгшэд голой саада эрьеынь гаража ябаа hэн. Тэдэнэр бэлдэгдэhэн позици эзэлхээ ехэл яарана хэбэртэй. Денисов мэдэгдэнгүйхэн нэгэ онгосодо дүтэлэн ошоод, харуулда зогсоhон дайсаниие абяа шэмээгүйгөөр hүнөөжэ, онгосо соонь хэбтэшөө hэн. Бусадшье нүхэдынь командирайнгаа хойноhоо тэрэл онгосо соонь гүйлдэн ороо hааб даа. Дайсадай онгосонуудтай хамта харанхы hүниие далдалан голые дабаад, саада эрьедэнь буумсаараа, эрэлхэг манай сэрэгшэд дайсадаа хайра гамгүй буудажа эхилээ юм. Иимэ хүлеэгдээгүй добтолгодо ороhон немецүүд hөөргөө эрьехэ, тиин ой уруу орожо хорохо баатай болоо hэн. Харин нүгөө эрьедэнь гаража үрдиhэн немецүүд Денисовэй отделениин эрэлхэг сэрэгшэдые бута сохихо hанаатай хэдэн hэдэлгэнүүдые хээд, амжалта түйлаагүй бэлэй. Арбан дүрбэн немец сэрэгшэд тэндэ хосороо. Гадна Денисов өөрынгөө батальоной үшөө хорин табан хүбүүдые нүгөө эрьеынь гаргажа шадаа. Тиигэжэ сержант Денисовэй эзэлhэн плацдарм манай сэрэгшэдэй урагшаа дабшаха замда hаад ушаруулhан, дайсадые сухариха баатай болгоо hэн. Энэ үедэ манай 341-дэхи полк Айквиэсте голой хойто бэе гаража үрдеэ. Ара талаhаа добтолуулжа эхилhэн немецүүд бүри шууд сухарижа захалаа бэлэй.

Энэ үедэ дайсад Айквиэсте гол дээрэхи хүүргэ тэпэлхэнь гэhэн hураг дуулдаад, Денисовэй отделениин сэрэгшэдые тиишэнь эльгээгээ hэн, ушар юуб гэхэдэ, хүүргын hалаа hаа, генерал Грибовэй танкнууд голые дабажа, урагшаа дабшажа шадахаяа болишохо байгаа бшуу. Тиимэл hэн тулань дайсад гэдэргээ сухаряашье hаа, хүүргэ руу үхэр буунуудайнгаа hомо гамнангүй буудажал байгаа. Манай эрэлхэг сэрэгшэд хүүргэ шадар зохисотой байра эзэлээд, аяар арбан хоёр часай туршада эрэлхэгээр тэмсэжэ, нэгэшье дайсаниие хүүргэдэ дүтэлүүлээгүй. Теэд Денисовэй отделениин сэрэгшэдшье hиирыгээ hааб даа. Өөhэдынгөө танкнуудай хүрэжэ ерэхэдэл, гансаараа үлэhэн Денисов ан бун гэжэ, сүлөөтэйгөөр амилжа эхилээ бэлэй. Яахабши даа, тэрэнэй хорин гурбан дайшалхы нүхэдынь эндэ эрэлхэгээр тэмсэн, эхэ оронойнгоо түлөө ами бэеэ үгөө ха юм. Ори гансаараа үлэhэн Осип Денисов нэгэ пулемёдhоо нүгөөдэдэнь гүйн ошожо ябажа буудаха баатай болоо hэн.

Энэл баатаршалгынгаа түлөө манай нютагай хүбүүн Осип Андреевич Денисов Советскэ Союзай Геройн нэрэ зэргэдэ хүртөө hэн. Алтан медаль болон Ленинэй орден тэрээндэ Михаил Иванович Калинин өөрөө Кремль соо барюулаа юм.

Гансашье Айквиэсте гол дээрэ тэрэ баатаршалга харуулаа бэшэ юм. Эсэгэ оронoo хамгаалгын агууехэ дайнай түрүүшын үдэрнүүдhээ эхилжэ, тэрэ дайшалхы баатаршалгануудые харуулhан намтартай. Ябаган сэрэгшэшье, үхэр буушаншье, миномётчигшье ябаа. Дайнай эдэ жэлнүүд соо Осип Денисов Нева мүрэнэй эрьедэшье, Доной hабануудааршье, Волго дээрэшье тулалдаа. Ленинградай область, Эстони болон Латви суурхаа юм.

Үгы, тэрэ дайнда унаагүй. 1945 оной гайхалтай hайхан хабар хэдэн миллион сэрэгшэдтэй хамта дайгаа дараад, даагаа hүүлдээд, түрэл оронoo, Буряад нютагаа бусаа бэлэй. Теэд дайнда таба дахин шархатаhан эрэлхэг зоригтой сэрэгшын бэе муудаhан лэ байгаа. Түрэhэн эхээ тэбэрин таалаашье hаа, түрэл газар нютагтаа бусажа, амгалан ажалаа эхилээшье hаа, ойрoo арбаад лэ жэл амиды ябаад наhа бараа hэн.

Үбгэржэ бидэ үхэхэгүйбди,
Үнгэрhэн дайнайнгаа
шархаhаа
Үхэхэл зэяатай байхабди,—

гэжэ эдир залуу сэрэгшэ, поэт Семен Гудзенко бэшээ hэн. Тэрэнэй наhанhаа нүгшэхэдэ, хүүр дээрэнь эдэл үгэнүүдыень дайшалхы хани нүхэдынь hиилээ бэлэй. Магад Осип Андреевич эдэ шүлэгэй мүрнүүдые дуулаашьегүй байжа болоо. Иимэ hайхан хабарай сагта хүбүүнэйнгээ хүүр дээрэ ошоод убдэгэлдин hууhан Фекла Еремеевна хаанаhаа энэ шүлэг мэдэхэ бэлэй даа. Хэды тиимэшье hаань, тэрэнэй хүүр дээрэ эдэл мүрнүүдые аман соогоо шэбшэн байха дуран хүрэнэ.

Бүхы дэлхэй дээрэ эхэнүүдэй иигэжэ сэдьхэлээ тамалан ябахагүйн түлөө, шанха дээрэмнай сэлмэг тэнгэриин сэнхиин байхын түлөө, ажаhуугшад, баатарлиг хүбүүдээ—дайнай газарта унаа гү, али хуушан шархаhаа наhа бараа гү—мартаха ёhогүйбди.

Иимэ баатарнуудай ажабайдал залуушуулда үльгэр домог болог лэ!

...танай город hалбархал

...hайхан үдэр. Ог...а оройhоо элшэ ...аhан наран үрэ...мнай дулаасуул-

...үүдтэ Буряадай ...н институдай ор...гэдэ зоной байра ... хүбүүд, басага... шүүяан үглөөн... бүрэнхы болотор ... Мүн ашаанай са...энээгүүр тухагүй ... гүйлдэhөөр. Эдэ...дээдэ hургуулиин...ынгөө городые сэсэрлиг модоор шэмэглэжэ байна.

Энээгүүр ябаа hаа, шугамай сэхээр hуулгагдаhан ноб ногоохон аллей харахалта. Мүнөө эндэ аяар 6 мянга шахуу акаци, 450 гаран модон болон бэшэшье ургамалнууд hуулгагдаа. Залуу үетэниие хүмүүжүүлдэг манай студентнэрэй город хэдэн жэлэй үнгэрөөд байхада танигдахаар бэшэ болотороо hалбаран хүгжэхэл.

В. Сыренов,
студент.

...ой тобшо hонин

...ЫН ЖУРНАЛ

...ой Культурын бай...адай республикын ... зорюулагдаhан ...урнал үнгэргэгдэбэ. ...имагай библиотекын ...эдэй үүсхэлээр эм...л түрүүлэн үгэ хэ...эй парткомой соёл ...гые даагшын ор... Бальжиров түрэл ...а 40 жэл соо түй... тухай дэлгэрэнгы... hүүлээрнь аймагай ...агша Римма Лисова ...юционернүүд Ба... болон Плис гэг...агта ябадал, тэдэ...й республикада ...нүлөө үзүүлhэн ту...адта хэлэжэ үгэбэ. ...урналда 70 гаран хүн суглараа. hүүлээрнь хүдөө ажахыда зорюулhан киножурнал харуулагдаа.

К. Жалсараев,
Хориин хүдөөгэй парткомой пропагандист.

«ХҮРЬГЭН ХҮБҮҮН»— МУХАР-ШЭБЭРТЭ

hаяшаг Мухар-Шэбэрэй аймагаар Х. Намсараевай нэрэмжэтэ Буряад театр гастрольдо ябажа, драматург Б. Пурбуевай «Хүрьгэн хүбүүн» гэжэ зүжэг харуулба.

Залуу уран зохёолшын шэнэ зүжэг хүдөө ажабайдалые, залуушуулай эрмэлзэл, абари зан яhала hайнаар зураглаhан, олонхи артистнар рольнуудаа шадабаритай зохидоор наадажа шадаhан байна. Тиимэhээ театр хаа хаанагүй халуунаар угтагдаа.

Р. Цыренжапова.

СОЦИАЛИС ОРОНУУДААР

...ЭНЭЙ СОВЕДЭЙ ...СЕДАНИ

...юниин 10-да ГДР-...ведэй заседани Со...гшэ В. Ульбрихтын ... үнгэрбэ. Гүрэнэй ... гадаадын хэрэгэй ...огшо О. Винцерэй ...үүдтэ ошожо ерэ...эсэлые шагнаад, ...йна.

...ронуудай гүрэнүүд ...льстванuудай тол... Аддис-Абебедэ мэ...оhон конференциин ...энэй Совет амар-

...энүүдтэй полити...ономическа харил...ынь хүгжөөхэ то...сад эмхи зургаа... зохёожо, ГДР-эй ... Совэдтэ табиха ...адаадын хэрэгүү...эдэ Гүрэнэй Со-

...—ВИНОГРАД ...ДАГ ОРОН МҮН

... үедэ Болгарида ...ахуу гектар газар виноградаар эзэлэгдэнхэй. Энэнь, 1944 онойхидо орходоо, 22 дахин ехэ талмай эзэлнэ гээшэ.

Үнгэрэгшэ жэлдэ орон дотор ургуулагдаhан виноградай ургаса 1 миллион тонно шахуу болоо hэн. Болгариин виноград ургуулагшад энэ жэлдэ бүри ехэ виноград абаха зорилготой байна. 1965 ондо виноград тариhан талмайнь 2.130 мянган гектар болохо юм.

ЭХЭНЭРНҮҮДЭЙ БАЙГУУЛhАН НУУРМАГ ДАЛАЙ

ПЕКИН. Фуцзянь провинциин таряашадай газараа уhалдаг канал hубагууд 150 километр утатай юм. Үни холо сагhаа хойшо ехээр гандадаг нютагта байгуулагдаhан нуурмаг далайн уhан таряашадай поли дээгүүр халин урдадаг. Энэ нуурмаг далай байгуулагшадай 80 процентнь эхэнэрнүүд байгаа юм. Мүнөө үедэ 600 мянга шахуу гектар газар тэрэ нуурмагай уhаар уhалагдадаг болонхой.

Мүнөө хабар ехэ гандуу байжа, «Хуйнюй» гэhэн тэрэ нуурмагай далай тон ехэ туhа хүргөө. Эхэнэрнүүдэй хүсөөр байгуулагдаhан нуурмаг далайн амидаралта уhан олон мянган гектар тарья хосорhоо абарhан байна.

РАДИОЛОГУУДАЙ КОНГРЕСС

ПРАГА. Карловы Варада радиологуудай конгресс эхилбэ. Чехословакиин мэргэжэлтэдтэй хамта энэ конгрессэй хүдэлмэридэ гадаадын гүрэнүүдэй 400 гаран эрдэмтэд хабаадалсана. Тэдэнэй дунда Болгариин, Франциин, Италиин, Венгриин, Польшын, СССР-эй, США-гай, Англиин болон бусад оронуудай эрдэмтэд байлсана.

Энэ конгрессэй дээрэ 130 элидхэлнүүд ба научна мэдээсэлнүүд хэгдэхэ юм.

КУБАДА ҮЕР БОЛОБО

ГАВАНА. Кубын Ориенте гэжэ провинцида hүүлшын үдэрнүүдтэ уhа ехэтэ бороо зогсонгүй орожол байна. Тэрэ шалтагаанаар провинциин баруун зүгэй хэдэн гол мүрэнүүд эрьеhээ халижа, Мансанилио болон Баямо районуудта ехэ үер болобо. Эдэ районуудай зарим газарнуудта холбоон таhалданхай. Энэ үерhөө боложо, ехэ хохидол ушаруулагдаба. Хүнүүдэй үхэhэн ушарнуудшье бии.

Революционно засагай нютагуудай органууд байгаалиин хүсэнтэй тэмсэхэ бүхы эрид хэмжээнүүдые абажа байнхай. Революционно зэбсэгтэ хүсэнүүдэй вертолётууд абаралгын хүдэлмэринүүдтэ хабаадалсана.

(ТАСС).

РУМЫНИИН АРАДАЙ РЕСПУБЛИКА. Тимишоарска политехническэ институдай мэргэжэлтэд тоололгын электронно машина ухаалан зохёогоо. Зураг дээрэ: инженер Вилиам Ловенфелд электронно машинын хүдэлмэри тухай институдай студентнүүдтэй хөөрэлдэжэ байна.

Аджерпрессэй—ТАСС-ай фото.

СОВЕТ ЗАСАГАЙ ЖЭЛНҮҮДТЭ БУРЯАД ХЭЛЭ БЭШЭГ ШЭНЖЭЛХЭ ЭРДЭМ УХААНАЙ ХҮГЖЭҺЭН ТУХАИ

(Түгэсхэл. Эхининь 3-дахи нюурта)

Д. Дугар-Жабон болон бусадай номууд зохёогдонхой.

Буряад хэлэ бэшэгэй эрдэм ухаан һүүлэй жэлнүүд хүрэтэр дээдэ һургуулинуудта үзэхэ ном үгы шахуу байгаа. Тиимэ ном имагтал 1958 ондо бии болоо. Даша Амголоновой «Современный бурятский язык» гэһэн ном тухай эндэ хэлэгдэнэ. Энэнэй урда хэблэгдэһэн нимэрхүү номууд тон научно-теоретическэ шэнжэтэй байжа, һуралсалай хэрэгсэл болохо эрилтэнүүдтэ таарадаггүй һэн. Харин нүхэр Амголоновой дурсагдаһан ном болбол дээдэ һургуулинуудта үзэхэ учебник болохо зорилготойгоор хэблэгдэнхэй. Зүгөөр энэ номой удха шанарынь бүри ехэ юм. Һүүлэй жэлнүүдтэ буряад хэлэ үзэхэ талаар бии болоһон түйлалта, амжалтануудые энэ ном хараадаа абажа, буряад хэлэнэй гол шухала асуудалнуудые согсолон шэнжэлһэн түрүүшын хүдэлмэри мүн.

Буряад хэлэнэй грамматическа байгуулалта, илангаяа тэрэнэй морфологи Совет засагай үе соо тон һайнаар шэнжэлэгдэнхэй.

Проф. Санжеевэй бэшэһэн номуудһаа гадна, мүнөө буряад хэлэ бэшэгэй эрдэм ухаан энэ хэлэнэй грамматическа байгуулалтын түс түс асуудалнуудта зорюулагдаһан хэдэ хэдэн томо шэнжэлгэнүүдээр баяжанхай. Жэшээлбэл, «Буряад хэлэнэй наречи» (Д. А. Алексеев), «Буряад хэлэнэй деепричасти» (Д. Амголонов), «Буряад хэлэнэй абяанууд» (И. Бураев), «Буряад хэлэнэй аффикснуудаар бүридэдэг хэлэлгын хубинууд» (Ц. Дондуков) гэхэ мэтэ шэнжэлэлгэнүүд буряад хэлэ бэшэгэй ухаан эрдэмэй дутуу дунда зүйлнүүдые нилээд хүсэлдүүлээ.

1951 ондо хэблэгдэһэн түрүүшын «Буряад-ород словарь» буряад хэлэ бэшэгэй лексикографическа хүдэлмэриин ехэхэн түйлалта мүн. Тэрэ словарине буряад хэлэ шудалдаг эрдэмтэ К. М. Черемисов зохёоһон юм. Цыбик Цыдендамбын редакцилгаар 1954 ондо хэблэгдэһэн 40 мянган үгэтэй «Ород-буряад словарь» хадаа буряад лексикографиин баһал ехэхэн амжалта мүн байна.

Литературна буряад хэлэнэй мүнөөнэй бэшэгэй дүримэй ехэхэн дутагдалнуудтай байһан ушарһаа бэшэгэй шэнэ дүримүүдые зохёожо, тэрэнэй үндэһөөр шэнэ орфографическа словарь байгуулха асуудал ехэхэн удха шанартай болоо һэн. Мүнөө БКНИИ-гэй хэлэ бэшэг шэнжэлхэ таһаг буряад бэшэгэй шэнэ дүримүүдые зохёожо, буряад хэлэнэй орфографическа словарьтайнь хамта хэблэлһээ гаргаа.

Буряад нютаг хэлэнүүд бүри революциин урда тээ шэнжэлэгдэжэ эхилээ һэн. Ородой мэдээжэ эрдэмтэ А. Руднев хори буряадай нютаг хэлэнэй фонетикэ болон морфологиие тэрэ үеын хүгжэлтын байдалаар, шэнжэлэн бэшэһэнһээнь хойшо буряад хэлэнэй научна диалектологиин үндэһэ һуури табигша мүн гэжэ мүнөө үнэн зүбөөр тоологдодог юм.

Гэбэшье имагтал совет засагай үедэ буряадай нютаг хэлэнүүд үргэн далайсатайгаар, түсэбэй ёһоор шэнжэлэгдэжэ эхилэгдээ.

Буряадай эрдэм шэнжэлгын институт буряад нютаг хэлэнүүдые 1926 онһоо хойшо научна ёһоор шэнжэлжэ эхилһэн байна. Энэ зорилгоор буряадай республикын, мүн буряад зонтой Шэтын болон Эрхүүгэй аймагуудта нютаг хэлэ шэнжэлхэ экспедицинүүд жэл бүри эльгээгдэдэг юм. Экспедицинүүдэй суглуулһан материалаар буряадай нютаг хэлэнүүд тухай олон диссертацинууд бэшэгдэнхэй. Жэшээлбэл, боохон, эхирит булагат, качуг, баргажан, түнхэн, сонгоол буряадай нютаг хэлэнүүдээр.

Буряад хэлэ бэшэг шэнжэлэгшэд нютаг хэлэнүүдые саашадань бүри үргэнөөр, гүнзэгыгөөр шэнжэлжэ байна.

Буряад хэлэнэй асуудалнуудаар бэшэгдэһэн олон тоото шэнжэлгэнүүд, учебнигүүд, грамматиканууд, диссертационно хүдэлмэринүүд, статьянууд, мүн словарьнууд буряад хэлэнэй научна грамматика бэшэхэдэнь айхабтар ехэ туһа хүргөө. Энэ грамматика хоёр ном боложо Москвада хэблэгдэн гаранхай.

Юумэнэй, тэмдэгэй нэрэнүүдэй, мүн синтаксисай болон бусад хэлэнэй грамматикын, бусад асуудалнуудаар буряад хэлэ шэнжэлэгшэдэй хэжэ эхилһэн хүдэлмэри, гүнзэгы теоретическэ шэнжэлгэнүүд үргэлжэлһөөр. Ушар юуб гэхэдэ, имагтал буряад хэлэнэй хүгжэлтын түүхые гүнзэгыгөөр шэнжэлһэнэй, мүн тэрэнэй грамматическа байгуулалтые ондоо дүтэрхы хэлэнүүдтэй жэшэн гүнзэгыгөөр шэнжэлэн үзэһэнэй үндэһөөр, гансал буряад хэлэнэй бэшэ, харин бусад түрэл монгол хэлэнүүдэй грамматикын зүйлнүүдые бултыень хабаадуулан хараһанай үндэһөөр лэ дээрэ дурсагдаһан орёо бэрхэ асуудалнуудыень шиидхэжэ болохо юм.

У. ДОНДУКОВ,
хэлэ бэшэгэй эрдэмэй кандидат.

Долоодохи уулзалгаһаа...

Россин Федерациин табадахи зонын футболистнуудай дунда ээлжээтэ — долоодохи уулзалга үнгэргэгдэбэ. Эндэ Эрхүүгэй «Ангара» командада айлшалһан Хабаровскын команда 3:0 тоотойгоор шүүгдэшоо. Мүн Кемеровэй командатай наадаһан Владивостогой «Луч» талмайн эзэдтэ 3:2 тоотойгоор шүүгдэһэн байна. Барнаулай «Темп» Ангарскын «Старт» командые 2:0, Новосибирскын футболистнууд Улаан-Үдын «Байкал» командые 1:0 тоотойгоор шүүжэрхёо. Шадамар бэрхээр наададаг Омскын футболистнууд Шэтын «Забайкалец» командые 3:0 тоотойгоор шүүжэ, үшөө хоёр очко өөһэдтөө бэшүүлбэ. Тиихэдэ Красноярск—Благовещенск городуудай команданууд 0:0 тоотойгоор тэнсэһэн байна.

Долоон уулзалгын удаа Омскын команда абажа боломоор 14-һөө 11 очкотой түрүүлжэ ябана. 9—9 очкотой болоһон Комсомольск-на-Амуре, Барнаулай командануud удаадахи һууринуудые эзэлээ. Улаан-Үдын «Байкал», Хабаровскын команданууд һүүлшын — 14—15-дахи һууринуудые эзэлэнхэй.

Ээлжээтэ уулзалга июниин 20-до үнгэргэгдэхэ. Улаан-Үдын «Байкал» командада Красноярск городой «Локомотив» команда айлшалха болонхой.

В. Моргунов.

Улаан-Үдын гидрометобсерваториин мэдээсэлһэнэй ёһоор, мүнөөдэр республика доторнай үүлэтэйшэг байха, урда аймагуудта бага зэргээр хура бороон, аадар орохо. Баруун хойто зүгһөө һулаханаар һалхилха. Улаан-Үдэдэмнай үглөөгүүр 10—12, үдэртөө 24—26 градус дулаан болохоор багсаагдана.

Июниин 15—16-най үдэрнүүдтэ республика дотор бага зэргэ үүлэтэй байха, шииг нойтон орохогүй. Баруун зүгһөө һулаханаар һалхилха. Хойто аймагуудта һүнинндөө 0—5, урда аймагуудта 5—10, үдэртөө хойто аймагуудта 15—20, бусад газар нютагуудта 21—26 градус дулаан байхаар хүлеэгдэнэ.

ЛЕНИНГРАД. «Красногвардеец» заводто үдын забһарлалгын үедэ хүгжэм зэдэлжэ байдаг. Зураг дээрэ: үдын забһарлалгын үедэ 4-дэхи цехтэ заводой духовой оркестр концерт табижа байна.

ТАСС-ай фотохронико.

ХИЛЫН СААНАҺА

ВФДМ-эйн мэдүүлгэ

БУДАПЕШТ, июниин 12. (ТАСС). Демократическа залуушуулай Бүхэдэлхэйн федераци 101 миллион гэшүүдэйнгээ үмэнэһөө Холбоото Штадуудта боложо байһан үндэһэ яһанай илгаа гаргалгые эрид буруушаана гэжэ ВФДМ-эйн мэдүүлгэ соо тэмдэглэгдэнэ гээд, МТИ агентство мэдээсэбэ. ВФДМ хадаа тэндэ тохёолдоһон байдалтай дашарамдуулан, США-гай правительствын тэрэниие хэрэгсээдэггүй ябадалые буруушаагаад, үндэһэ яһанай илгаае болюулха болон хүн бүхэндэ гражданска эрхэ олгохо гэһэн зорилготой Алабамын негрнүүдтэй ами нэгэн байһанаа мэдүүлнэ.

Демократическа залуушуулай Бүхэдэлхэйн федераци Холбоото Штадуудтахи үндэһэ яһанай илгаае буруушааһан тэмсэлтэй ами нэгэн байһанаа мэдүүлхые бүхы дэлхэйн залуушуулые болон тэрэнэй организацинуудые уряална.

Хойто Ирагта байдал шангадана

БАГДАД, июниин 12 (ТАСС). Курднуудай һуудаг ороной хойто районуудта сэрэгэй байдал соносхоһонтой дашарамдуулан, Ирагай сэрэгэй губернаторай хэдэн захиралтануудые үсэгэлдэр Багдадай радио дамжуулба. Киркука, Сулеймани болон Эрбиль районуудта 20 часаа үглөөнэй 4 час болотор комендантска час тогтоогдобо. Буу зэбсэгээ сэрэгэй засагаархидта тушаагты гэжэ бүхы курднуудта дурадхагдана. Хүдөө тосхонуудта һуудаг аад, мүнөө үедэ Киркукада ерээд байһан хүнүүдтэ дары өөһэд өөһэдынгөө тосхонуудта бусахые дурадхагдана.

БЕЙРУТ, июниин 12. (ТАСС). Курдын буһалгаашадай толгойлогшо Мустафа Барзаниие алаһан хүндэ 100 мянган динар шагнал үгтэхэ тухай Багдадай радио үсэгэлдэр соносхобо. Барзанида туһалһан хүндэ толгойн сааза хэгдэхэ гэжэ курднуудта тусхай заналта радиогоор дамжуулагдаа. Хэрбээ буһалгаашадта хорохо хоргодохо газар олгоод байгаа һаа, курдынхидэй тосхонууд агаарһаа бомбодогдохо гэжэ Багдадай радио курд хэлэн дээрэ дамжуулһан тусхай дамжуулга соогоо мэдүүлбэ.

Курдистанай демократическа партиин ударидагша Мустафа Барзаниин хүтэлбэрилдэг курд племенүүдтэ эсэргүү сэрэгэй ябуулга дахин эхилхэ гэһэн Багдадай правительствын шиидхэбэритэй дашарамдан, Ирагай хойто районуудта байдалай шангадаһан ябадал араб олониитын һанаае ехээр зобоожо байна.

Июниин 10-най үглөөгүүр революционно командованиин национальна соведэй Багдадта тунхаглаһан коммюнике соо иигэжэ хэлэгдэһэн байна: «Ороной хойто районууд, тусхайлбал, Мосул, Сулеймани, Эрбиль, Киркука районууд сэрэгэй ябуулгын газар болгогдобо, Барзаниин тала баригшадай буу зэбсэгээ хураагаад, үгэ дуулгүйгөөр правительствын талада ороһон тухайгаа мэдүүлхын тулада 24 сагай болзор үгтэнэ».

Ирагай хойто болон зүүн хойто районуудта ажаһуудаг курднууд тоогойнгоо талаар орон дотороо арабуудай һүүлээр хоёрдохи һуури эзэлдэг юм. Тэдэнэр хадаа араб патриодуудтай хамта хариин хархис гүрэнүүдэй эзэрхэлгэдэ эсэргүүгээр Ирак ороноо колониальна барлагшалгаһаа сүлөөлхын түлөө, бодото бэеэ даангибайдалай түлөө адли тэмсэдэг байһан юм. Тэдэнэр 1958 оной революциие баяртайгаар хүлеэн угтаад, хариин хүлһэншэнэй засагай унамсаар, курднуудһаа асуудал шиидхэгдэхэ гэжэ хүлеэһэн байгаа. Үнэхөөрөөшье Ирагай республикын саг зуурын конституци соо арабууд болон курднуудай адли эрхэ соносхогдоод, хоёр арадуудай зэргэ хүгжэлгэ тухай хэлэгдэһэн байгаа юм.

Тиигэбэшье үнэндөө генерал Касемэй правительство демократическа эрхэ сүлөөе үгы хэжэ, курд арадай национальна сүлөөрэлгын хүдэлөөндэ эсэргүү тэмсэл хэжэ эхилһэн юм.

1961 оной һүүл үеэр Касемэй правительство Ирагай Курдистанда зорюута буһалгаа үүсхээд, Курдын племенүүдтэ эсэргүү сэрэгэй ябуулга хэжэ эхилээ һэн. Тиигэбэшье, курднуудай национальна сүлөөрэлгын хүдэлөөнэй үнинэй ударидагша Мустафа Барзаниин хүтэлбэри доро бодоһон курднууд Ирагай сэрэгүүдые хяа бута сохиһон юм. Хойто зүгтэхи сэрэгэй ябуулга ехээр удааржа, генерал Касемэй правительствын хүндые бууруулжа, тэрэнэй эсэслэн хосоролгодо хүргөө һэн. 1963 оной февралиин 8-да Ирагта болоһон гүрэнэй урбалта одооншье манай хүсэлые бэелүүлхэ гэжэ курднууд һанаһан байгаа. Сэрэгэй ябуулга болюулагдажа, Мустафа Барзаниин болон Ирагай шэнэ правительствын түлөөлэгшэдэй хоорондо хэлсээн хэгдэжэ эхилһэн байгаа. Тиигэбэшье, гурбан һара соо үргэлжэлһэн тэрэ хэлсээнһээ ямаршье үрэ гараагүй һэн. Ирагай зонхилогшод энэ саг соогоо курднуудта эсэргүү сэрэгэй ябуулгада бэлдэжэ байгаад, һүүлэй һүүлдэ Ирагай республика дотор автономито байдалтай болохо гэһэн Курдын хүн зоной эрилтые буруушаажа, түбэй правительствода али болохо эсэргүүсэлтые дарахын тулада сэрэгэй хүсэ хэрэглэхэ гэжэ шиидэһэн байгаа.

ВЕНА, июниин 12. (ТАСС). Ирагтай хэлсээ хэжэ байха үедэ Курдын асуудалые амгалан ёһоор шиидхэхэ делегациие толгойлжо байһан Курдистанай демократическа партиин политбюрогой гэшүүн Талабани гэгшэ үсэгэлдэр Венэдэ пресс-конференци хэбэ. Курд арадай дахин дайлалдахагүйн тулада бүхы юумэ хэһэн байгаашье һаань, Ирагай правительство курд арадта эсэргүү тэмсэлдэ самолёдуудые, танкнуудые болон хүндэ артиллери хэрэглэхээр бэлэдхэл хэжэ байна гэжэ Талабани мэдүүлбэ. Курднууд хадаа «өөһэдынгөө зүб хэрэгые урданайхидаал адли хатуу шангаар хамгаалха байха» гэжэ Талабани тэмдэглэбэ.

Н. С. Хрущевой харюу Бразилида толилогдобо

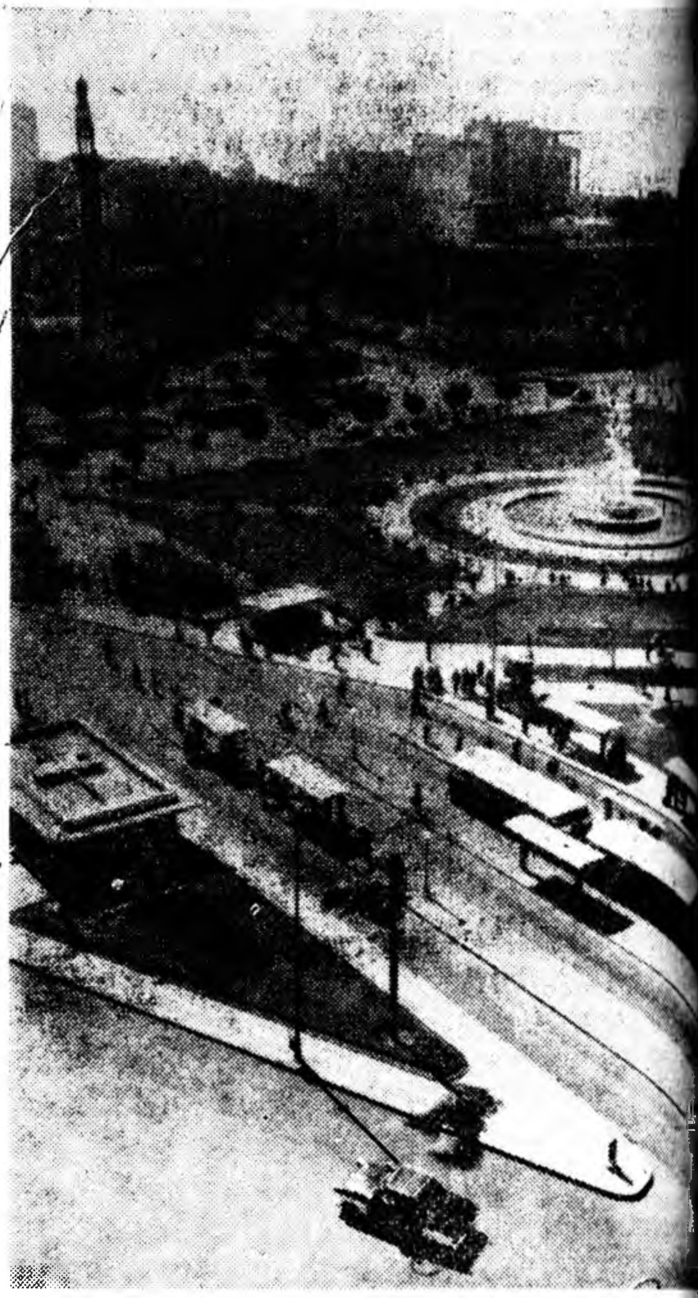
РИО-ДЕ-ЖАНЕЙРО, июниин 12. (ТАСС). «Ултима Ора» газетын директор П. Силвейрай асуудалнуудта СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущевой үгэһэн харюу тусгаар ном болгожо хэблэгдэбэ.

Сириин түлөөлэгшэ ООН-до бэшэг эльгээбэ

НЬЮ-ЙОРК, июниин 12. (ТАСС). ООН-ой дэргэдэхи Сириин Арабай Республикын саг үргэлжын түлөөлэгшэ ООН-ой Генеральна секретарь У Танда бэшэг эльгээбэ. Тивериадска нуурай зүүн эрьедэ байһан Эль-Дуга гэжэ тосхониие Израилиин сэрэгэй судна июниин 9-дэ буудаба. Тэрэл үдэртөө Израилиин хоёр реактивна самолёдууд Сириин газар дээгүүр ниидээд, Эль-Дуга тосхониие пулемёдоор, ракетээр буудаа.

Иимэ аашанууд хадаа Сири Израиль хоёрой хоорондохи эблэрэлэй хэлсээе эбдэһэн ябадал болоно гэжэ Сириин түлөөлэгшэ тэмдэглэбэ.

Сириин түлөөлэгшын бэшэг Аюулгүйн Соведэй документ болон ООН-до тараагдаба.

АРАБУУДАЙ НЭГЭДЭМЭЛ РЕСПУБЛИКА. Зураг дээрэ: то Каирай «Эрхэ сүлөөгэй» нэрэмжэтэ талмай.

ТАСС-ай фото

Германиин компартиин с...

БЕРЛИН, июниин, 12 (ТАСС). КПГ-гэй ЦК-гай 22-дохи пленумэй шиидхэбэриин ёһоор Германиин коммунис партиин съезд болобо гээд «Дейчер Фрейхейтсендер 904» радиостанци мэдээсэнэ.

217 делегат съездэ хабаадана. КПСС-эй ЦК-гай Президиумэй гэшүүн О. Куусинен түрүүтэй Советскэ Союзай Коммунис партиин делегаци, Германиин Нэгэдэмэл Социалис партиин, Болгариин, Венгриин, Польшын, Румыниин, Чехословакиин, Австриин, Бельгиин, Великобританиин, Грециин, Даниин, Испаниин, Италиин, Люксембургын, Нидерландын, Франциин ба Швециин аха дүүгэй партинуудай делегацинууд съездэ байлсана.

«Эб найрамдалые аршалан хамгаалхын, демократическа эрхэнүүдые сахихын, социальна талаар хангаг... данги байдалтай боло... сэлэй зорилгонууд» ... КПГ-гэй ЦК-гай тоо... ЦК-гай нэгэдэхи секр... хэбэ. КПГ-гэй ЦК-гай гэшүүн В. Мон парт... һан уставай проектээ... хүн съезд дээрэ үгэ хэ...

Программа мэдүү... һан партийна устав ... гаар баталаад, тэрэ... хэмдэ зобожо ябаһан ... болон эб найрамдал... шадтэ амаршалга ба...

Съездын делегаду... гай тоосоото элидхэл... баталаад, Централь... нээр һу...аба. Съезды... һон КПГ-гэй ЦК-гай ... нум дээрэ ЦК-гай ... ряар Макс Рейма... һунгагдаба.

Сири Йемен хоёрой коммю...

ДАМАСК, июниин 12 (ТАСС). Генерал Атаси толгойлогшотой Сириин араб республикын правительствын делегациин болон маршал Салям толгойлогшотой Йеменэй араб республикын делегациин хоорондо хэгдэһэн хэлсээн тухай коммюнике эндэ тунхаглагдаба.

Сириин болон Йеменэй делегацинууд арабуудай нэгэдэлые түйлахын түлөө бүхы һаадуудые усадхаха асуу... далаар гүйсэд нэгэн ... гэжэ коммюнике со...

Йеменэй революци... хархис этэгээдүүдһээ ... листнуудһаа хамгаал... шаа хоёр талаһаа ... далдаба гэжэ коммю... на. Хоёр оронуудай ... мүн Сири Йемен хо... хани барисаанай за... дые зүбшэн хэлсэбэ.

ТОБШО МЭДЭЭСЭЛНҮ...

✪ Гарденицадэ (Польшо) хүдөөгэй залуушуулай үүсхэлээр орон доторoo эгээн түрүүшын таряашадай техническэ университет эмхидхэгдэбэ. Эндэ техникээр һонирходог хүбүүд болон басагад һураха юм. Илангаяа радио техникэдэ ехээр анхарал тэндэ хандуулагдаха гэһэн зорилготой. Механика болон хүдөө ажахые механизацилха эрдэм һургаалые шудалха гэжэ тэрэнэй программа соо хараалагданхай.

✪ Урда Хитадай далай дээрэ загаһа барилгын хаһа саг дүүрэхэ дүтэлөө. Энэ жэлэй түрүүшын квартал соо Гуандуниин загаһашад 96.700 тонно загаһа болон далайн олзобориин бусад продуктнуудые асараа. Иигэжэ үнгэрэгшэ жэлэй энэ үеынхидэ ороходоо 8,9 процентээр ехэ загаһа бариһан байна.

✪ Японой үмсын ээдэй мэдэлдэхи түмэр замуудай хүдэлмэришэдэй профсоюзуудай бүгэдэниитын федерациин 200 мянга гаран гэшүүд мэдүүлгэ тунхаглаба. Американ атомна зэбсэгтэй уһан доогуур ябадаг онгосонуудай Японой портнуудта ородогые болон Японой газар дээрэ «Ф-105» гэжэ самолёдуудай байралхые тэрэ мэдүүлгэ соогоо эрид буруушаан, уур сухалаа хүрэжэ байһанаа элирхэйлбэ. Гансашье олониитын организацинууд, олониитын болон политическэ элитэ ... ажал ябуулагшад ... тагай засагай орга... эрилтэнүүдые таби...

✪ Июниин 11-һ... агаарай добтолго... НАТО-гой һургуул... Энэ сэрэгэй маневр... дэй Бельгиин, Кан... США-гай, Франции... Норвегиин, Голлан... ба Англиин агаара... сэнүүд хабаадалса...

✪ Нёдондо жэлд... лоһон экономическ... һоо 4.145 худалда... лэгшэд панхаруу... хадаа 10 жэлэй саа... ходоо хоёр дахин о... дай хэрэг буруутаа... руутагшадай үри ш... лион фунт стерлинг...

✪ Һүүлшын үе... Дели хотодо хара ... үбшэлһэн хүнүү... Июнь һарын түрү... соо 30 хүн үбшэж... түрүүшын табан һ... родто 369 хүн ... тэдэнэй 81 хүнии... лэл хотын хүн зон... дат хүдэлмэришэдэ... энэ үбшэн иланг...

Булимтарагшадай байдал найдалгүй

Америкын Холбоото Штадуудай империалистнууд 1961 ондо Урда Вьетнамда зэбсэгтэ хүсөөр добтолон ороо һэн. Америкын генералай хүтэлбэри доро сэрэгэй частьнууд тиишэ эльгээгдэһэн байгаа. США-гай правительство яахадаа иигэхэ болооб гэхэдэ, Зүүн-Урда Азиин гүрэнүүдые өөрынгөө мэдэлдэ байлгахые оролдоно. Тиигэхэ мүртөө национально-сүлөөрэлгын түлөө хүдэлөөндэ эсэргүү тэмсэлэй бааза болгон, Урда Вьетнамые хэрэглэхые һэдэнэ.

Урда Вьетнамда Америкын хүлһэншэн Нго Динь Дьемэй засаг муудажа эхилээ. Урда Вьетнамые Америкын империалистнуудай, тэдэнэй мэдэлдэ абташаһан зонхилогшо Дьемэй бүлэгһөө сүлөөлхын түлөө хүдэлөөн орон дотор улам үргэдэнэ. Урда Вьетнамай арадай сүлөөрэлгын түлөө һүртэ ехэ тэмсэлһээ айһан американска генералнууд энэ орониие «номгоруулан дараха» гэһэн түсэб зохёогоо һэн. Тэрэ түсэбэйнь ёһоор 1962 оной эсэс болотор Урда Вьетнам «номгоруулагдаха», эрхэ сүлөөгэй түлөө тэмсэдэг патриотическа хүсэнүүдынь үгы хэгдэхэ байгаа ха.

Мүнөө Урда Вьетнамда Америкын аяар 15 мянган солдат, офицернүүд бии. Америкынхидай һургаһан, тэдэнэй бүүгаар зэбсэглэжэһэн Дьемэй хахад миллион сэрэгэй арми партизануудай урдаһаа хаягданхай. Америкын хэблэлэй мэдэрһэнэй ёһоор США өөрынгөө табимал зонхилогшодо «туһа» болгон үдэр бүхэндэ 1 миллион шахуу доллар гаргашална.

США хүн зониие олоор хюдаха хэрэгсэлээр хангана. Урда Вьетнамай патриодуудта эсэргүү дай хэнэ. Энэ дайень зэрлиг муухай ааша гэжэ мүнөөнэй элитэ философ Бертран Рассел Америкын «Нью-Йорк таймс» журналда эльгээһэн бэшэг соогоо хэлээ һэн: «Юуб гэхэдэ, энэ дайнда напалмова бомбонууд хэрэглэгдэнэ. Тэрэ бомбонууд амитаниие миил аладаггүй, харин галдадаг, зобоодог, бүхы ургамал болон малда хоро хүргэнэ. Тиигэжэ Урда Вьетнамай ажалшадта үлэсхэлэн зоболон ушаруулхын тула иимэ химическэ дайн хэгдэнэ» гээд тэрэ эрдэмтэ мэдүүлһэн байгаа.

Партизануудые хүн зонһоо холодуулхые оролдон, эндэхи зонхилогшод таряашадые олоорнь «стратегическэ тосхонуудта» хаана. Бодото дээрэ тэдэ «тосхонуудынь» хашаагаар, хадхууртай шабын түмэр, гүнзэгы нүхөөр хүреэлэн хаагдаһан, жандармнуудай һахюул доро байдаг ёһотой концлагернууд болоно. «7 миллион шахуу вьетнамецууд (Урда Вьетнамай 14 миллион хүн зонһоо — **А. Р.**), таба мянгаһаа дээшэ стратегическэ тосхонуудта байна»—гээд США-гай гүрэнэй секретарь Дин Раск һаяшаг үгэ хэлэхэдээ сэхэ мэдэрхэ баатай болоо һэн. Саашань тэрэ хэлэхэдээ энэ жэлэй эсэс болотор үшөө 3 мянган тиимэ «тосхонууд» байгуулагдахаар хараалагдана гээ.

Энэ зэрлиг муухай дайн Урда Вьетнамай арадта тон ехэ хохидол, зоболон ушаруулаа. Американо-дьемовскэ алуурщадай шуһата гарһаа 150 мянган хүн алуулһан байна. Гэбэшье Америкын генералнуудай түсэб энэ эрэлхэг арадые «номгоруулжа» шадаагүй. Харин эрхэ сүлөөгэй түлөө тэмсэл улам ехээр үргэдэжэ захалаа. Байгша оной эхеэр бүхы Урда Вьетнамда хүдөөгэй болон хадын районуудһаа эхилээд, городууд хүрэтэр Эхэ ороноо сүлөөлхын түлөө хүсэтэ тэмсэл дэлгэрһээд байна. Гурбан һарын туршада Урда Вьетнамые сүлөөлхэ национальна фронт хэдэн ехэ амжалтануудые түйлаа. Центральна Вьетнамай урда провинцинуудта зонхилогшодто эсэргүүгээр 500-һаа дээшэ дайшалхы добтолго хэгдэһэн байха. Тиигэжэ тулалдаанай үедэ 5 мянгаһаа дээшэ солдат, офицернүүд алуулаа. Партизанууд дайсанай 30-һаа дээшэ самолет, сэрэгэй ашаатай 59 машина бута сохиһон, бүри олон зэбсэг, снаряад абаһан байха юм. Жэлэй эхинһээ хойшо партизануудай һэмэнһоо аяар 112 американецууд «шархяа хатаагаа».

Эндэхи партизануудай амжалтануудые Америкын газетэнүүд мэдэрхэ баатай болонхой. «Вьетконгын солдадууд (Урда Вьетнамай партизанууд—А. Р.) бэеэ нюуха, далдалха талаар ехэ мэргэжэлтэй болонхой. Гэбэшье үглөөгүүр барайгар шанахадаа түлиһэн галайнгаа утаа мүнөө дээрээ далдалха арга олоогүй. Тэдэнэй түлидэг энэ галнууд улам олошоржо, бүри ехэ газар эзэлэн урагшаа дабшана» гээд «Нью-Йорк мирор» бэшэнэ.

Мүнөө үедэ сүлөөрэлгын национальна фронт Эхэ оронойнгоо хүн зоной хахадай ажаһуудаг газарай дүрбэнэй гурбан хубиие хинан шалгажа байна. Сүлөөлэгдэһэн газарнуудта тон ехэ хубилалта болоно, арадай засагай түлөөлэлгэтэй хүтэлбэрилхы органууд байгуулагдана.

Америкын хэблэлдэ бэшэгдэһэнэй ёһоор Нго Динь Дьемэй правительство өөрынгөө сэрэгэй эзэлээд байһан хэдэн ехэ тосхон, районно центр эзэмдэнэ. Бэшэ бүхы газарнуудынь сүлөөрэлгын национальна фронтын хиналта доро. «Нэгэ деревни, тосхон бүхэндэ гурбан хүнһөө эхилээд, взвод хүрэтэр нютагай партизанууд бии» гээд «Нью-Йорк таймс» бэшэнэ. Олохон тосхонуудта партизануудай информационно пунктнууд хүдэлмэрилнэ гээд энэ газетэ саашань мэдээсэнэ: тосхондо байһан аптекэ, ори гансахан һургуули партизануудай хүтэлбэри доро хүдэлнэ.

Иигэжэ Америкын империалистнуудай Нго Динь Дьемэй правительствода сэрэгэй, техническэ тон ехэ туһаламжа хүргэдэг, энэ дайнда сэхэ хабаадалсажа байбашье һаань, Урда Вьетнамай патриодууд Эхэ ороноо сүлөөлхын түлөө тэмсэлдээ шэнэ амжалтануудые түйлана.

Сайгоной журамда, американо-дьемовскэ сэрэгтэ эсэргүү тэмсэлдэ гансахан партизанууд бэшэ, урда Вьетнамай олонхи хүн зон хабаадалсана. Эрхэ сүлөөгэй түлөө тэмсэлдэ ами бэеэ гамнангүй унаһан патриодуудай орондо хэдэн зуу, мянган шэнэ сэрэгшэд бодоно. Оронойнгоо ажалшадтай партизануудай нягта холбоотой байһые Америкын хэблэл буруушаахые оролдоногүй. «Коммунис буһалгаашад арад зоной дундаһаа гараһан: тэдэнэр хүнүүдтэ жаргалта байдал олгохобди гэжэ найдуулна. Американецууд юушье бүтээхэеэ болинхой, Нго Динь Дьемэй правительство арад зонойнгоо дунда хүндэгүй, ямаршье холбоо барисаагүй болонхой» гээд «Нейшн» журнал бэшэнэ.

Нгодиньдьемовецүүдэй тон хүндэгүй, этигэмжэгүй болоһониие Урда Вьетнамда байдаг США-гай сэрэгэй хүтэлбэрилэгшэд мэдэрнэ. Тэдэнэй хэлэдэгэй ёһоор Америкын «туһаламжын» ехэнхи хубинь Нго Динь Дьемэй, гүрэнэй харюусалгата тушаалнуудта байдаг тэрэнэй олон тоото түрэлхидэй хармаан руу ороно.

Бухэли арад зондоо эсэргүү журам байгуулаад, үмхирэн һалажа байһан Дьемэй правительствые дэмжэн, дай хэжэ байһан Америкын генералнууд амжалта түйлажа шадаха гү? Үгы, яашье шадахагүй.

А. Рачков.
(ТАСС).

Редактор Ц. О...

Манай адрес, телефон...

АДРЕС ОБЪЕДИНЕННОЙ РЕДАКЦИИ: гор. У... ца ЛЕНИНА, 35. Телефоны: редактора — 23-67, ... — 38-42, зам. редактора — 35-84, секретар... отделов: сельскохозяйственного производства и ... жизни — 47-59, 35-14, промышленного производст... ной жизни — 48-89, 33-61, корректорская — 35-9... Улица ЛЕНИНА, 26. Телефоны отделов: иде... — 24-74, советского строительства и быта — 34-8... ров и писем — 25-41, 38-30, информации — 32-74 ... 34-05.

гор. Улан-Удэ, типография Министерства ку... Бурятской АССР.

Н00119.

БУРЯАД ҮНЭН

4-дэхи нюур

1963 оной июниин 14